

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning
Lärarprogrammet, examensarbete 10 poäng

Elevinfosflytande i lärandet

När eleverna får möjlighet att bestämma allt själva

Av

Jennie Andersson och Lisa Sillanpää

LAU350

Handledare: Mirzet Tursunovic

Rapportnummer: ht05 2480-004

Abstract

Sociologiska institutionen

Jennie Andersson och Lisa Sillanpää

Elevinflytande i lärandet

När eleverna får möjlighet att bestämma allt själva

Vi läser i våra styrdokument att elevinflytande i lärandet ska finnas i skolan. Men hur ser verkligheten ut? Alla skolor har elevinflytande men vad det innebär tolkas väldigt olika. Vi ville genomföra ett arbete för att se om eleverna klarar av att ha inflytande i läroprocessen. Detta arbete har vi filmat och analyserat. Arbetet är baserat på tidigare forskning gjord av Gunvor Selberg. Med hjälp av intervjuer och litteraturstudier om tidigare forskning i ämnet har vi samlat material som har gett oss en god bakgrundsbild om elevinflytande i lärandet.

Det vi såg är att elevinflytande i lärandet är genomförbart om vi som lärare får sätta ramar och strukturer. Detta för att eleverna ska uppnå de mål som står i kursplanerna. Men också att vi lärare måste acceptera en förändring av lärarrollen och detta är en didaktisk konsekvens.

De fem nyckelorden som löper genom vårt examensarbete och som vi fokuserar på är arbetsmallar, demokrati, kunskapsnivåer, lärarrollen och styrningar. Dessa fem ledord har var sin egen del i slutdiskussionen.

Förord

Vi har tillsammans planerat och genomfört hela examensarbetet. Tillsammans har vi varit ute på en skola och filmat eleverna. Under våra intervjuer har vi växelvis skrivit eller varit samtalsledare. En del av litteraturen delade vi upp och gjorde en sammanfattning av dem till den andra. Men många av böckerna och artiklarna har vi båda läst. Tillsammans har vi skrivit och diskuterat fram examensarbetet. Detta arbete hade inte gått att genomföra utan vår testskola som ställde upp på filmning och intervjuer. Vi tackar vår handledare för tips och idéer.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte och problemformulering	6
Teoretisk anknytning	7
Tidigare forskning	9
Litteraturgenomgång	10
Egna reflektioner	11
Material och metoder	12
Selbergs åttastegsmodell	12
Vår tolkning av Selberg	14
Tillvägagångssätt	16
Resultatredovisning	19
Steg 1. Ingång till lärandet	19
Steg 2. Förberedelse för val av arbetet	20
Steg 3. Val av arbetet	21
Steg 4. Planering av arbetet	22
Steg 5. Genomförande av planerat arbete	24
Steg 6. Bearbetning och planering	25
Steg 7. Redovisning	26
Steg 8. Utvärdering	28
En sammanställning av lärarintervjuerna	30
Våra egna reflektioner och sammanfattning av intervjuerna	31
En sammanställning av intervjusvar från Kråkbergsskolan	33
Klasslärares funderingar kring elevstyrt arbete	34
Slutdiskussion	35
Demokrati som arbetsätt	35
Skolmall som arbetsmetod	35
Styrningar och ramar i Svenska skolan	36
Kunskapsmissar	36
Lärollen under förändring och utveckling	37
Referenslista	39
Litteratur	
Styrdokument	
Artiklar	
Internet	
Bilagor	40-46

Inledning

”Eleverna ska ha inflytande därför att de är en mänsklig rättighet. Eleverna ska ha inflytande därför att de ingår i skolans uppgifter att fostra demokratiska medborgare. Elever ska ha inflytande därför att delaktighet är en förutsättning för lärande. (SOU 1996:22 s.21).

Vår definition av elevinflytande: Eleverna ska så långt det är möjligt vara delaktiga i sina egna läroprocesser. Men läraren måste vara den som har huvudansvaret för kunskapsintaget.

Hösten 2004 gick vi en kurs i samhällsvetenskap. Vi gjorde ett miniarbete i elevinflytande där vi var ute och intervjuade elever och lärare. Till vår förvåning upptäckte vi att eleverna tyckte att de hade inflytande i skolan. Det inflytandet bestod av deltagande i klassråd, matråd, miljöråd m.m. Dock inget i själva lärandet. Då ställde vi oss frågan om en skola kan fungera där eleverna själva bestämmer vad de ska lära sig. Under detta arbete väcktes många tankar. Dessa tankar fick vi möjlighet att fördjupa oss i när det var dags för examensarbete.

När vi hade funderat om elevinflytande så rekommenderade vår lärare från samhällsvetenskapliga kursen en bok som handlade om detta. Boken var *Främja elevers lärande genom elevinflytande* av Gunvor Selberg (2001). Vi valde i vårt examensarbete att fördjupa oss ännu mer i hennes tankar och idéer. Vi har arbetat efter hennes modell steg för steg. För att tydliggöra elevernas slutresultat så valde vi att filma dem.

Dagens samhälle är uppbyggt på demokratiska grunder och värderingar. Därför är det viktigt att eleverna redan i skolan får en inblick och en träning i hur demokratin fungerar. Om de inte lär sig det i tidig ålder så riskerar vi att demokratin förlorar sin kraft och mening. Vi menar att elevinflytande, då även i lärandet är en bra inkörsport till demokratin.

Skolan och dess arbete har varit en central del för granskning under lång tid. När det gäller elevinflytande finns det utredningar som bygger på att eleverna ska vara delaktiga i praktiska göromål men inte så mycket i lärandet. Skolkommissionens betänkande från 1946 (SOU 1948:27 s.131) tar upp vikten av att eleverna får vara delaktiga i planeringen av viss skoltid, dock gällde detta bara en timme i veckan.

Med detta som grund ville vi se hur elevinflytande i lärandet kan fungera på en testskola. Det står i våra styrdokument att vi ska främja elevinflytandet och därför anser vi att vårt examensarbete är relevant.

Som blivande lärare kan vi se en klar koppling till elevinflytande ute i skolan. Som det ser ut i dagens skolor förekommer detta arbetssätt delvis. Men då som ett tematiskt arbetssätt som är strukturerat av läraren. Vi ville undersöka hur arbetet skulle ta form om eleverna själva fick bestämma redan från början.

Syfte och problemformulering

Syfte

Syftet med detta arbete är att studera och undersöka om en grupp elever kan hantera elevinflytande i sin egen läroprocess med hjälp av Gunvor Selbergs modell.

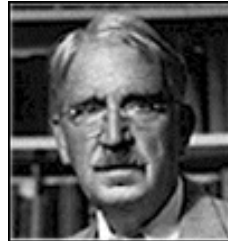
Frågeställningar

De frågor vi vill lyfta är:

- Kan elever arbeta på ett demokratiskt arbetsätt?
- Är eleverna inskolade efter en specifik arbetsmall när de arbetar?
- Fungerar elevinflytande i lärandet utan styrningar och ramar?
- När eleverna den kunskapsnivå som kursmålen kräver genom elevinflytande i lärandet?
- Hur kommer lärarrollen att påverkas av att eleverna får elevinflytande i lärandet?

Teoretisk anknytning

Elevinflytande är inte ett nytt begrepp utan det är tankar som har varit aktuella länge. Vi har flera stora forskare t.ex. Forsberg och Selberg som har haft betydelse för Sveriges utveckling av elevinflytande. Först ska vi resa tillbaka i tiden och se var vi kan hitta spåren av elevinflytande.

John Dewey (1859-1952) Vem var denna man?

Han var född i USA och han började sina doktorandstudier i filosofi år 1882. År 1894 var han professor på Chicagos universitet (<http://www.lararforbundet.se/>). Det var här han framför allt skrev sina mest kända pedagogiska arbeten; *My pedagogic creed*(1899), *Education and Society*(1916), *The School and Society* (1899) och *The Child and Curriculum*(1902). *Education and Society* blev ett av det mest inflytelserika dokumentet i amerikansk pedagogik. John Dewey och hustrun Alice startade en försöksskola på Chicagos universitet som gick ut på att förbättra pedagogiken (<http://www.ped.gu.se/>).

John Dewey har myntat begreppet ”learning by doing” som används flitigt i pedagogiska sammanhang. Men vad är hans tanke bakom begreppet? Undervisningen ska bygga på att eleverna ska få prova och experimentera sina teorier för att inhämta kunskaper, som eleven har nytta av i framtiden (<http://home2.pp.sbbs.se/>). Det är viktigt att eleverna är aktiva i deras kunskapssökande. Att de reflekterar så att kunskapen blir till nytta. Detta sätt resulterar i att eleverna får en annan stimulans där deras egen begåvning lyfts fram. Dewey belyser också att ämnesindelning försvårar inläringen och att ”learning by doing” inte kan fungera i sådan miljö. Eleverna ska inte vara bundna till ett visst ämne, när de ska hämta kunskap då detta hämmar elevernas aktivitet. Lärarens roll blir att som handledare leda eleverna på rätta vägar och tankar. Men även hjälpa eleverna om de hamnar på fel spår. Många av dagens arbetssätt t.ex. temaarbete har sina rötter i Dewey teori (*Boken om pedagogerna*, Svedberg& Zaar 2003). Denna teori kallas aktivitetens pedagogik.

Célestin Freinet (1896-1966) Vem var denna man?

Han var född i Frankrike och arbetade som byskolelärare. Han var tvungen att ändra sitt traditionella undervisningssätt på grund av en skada, som innebar att han inte hade möjlighet att vara den som pratade hela tiden. Därför sökte han nya vägar, där eleverna får mer elevinflytande. Han skapade så småningom ett nätverk för de lärare som ville arbeta efter hans arbetssätt. Freinets arbete har påverkat de senaste läroplanerna i Sverige. Det finns också flera friskolor som arbetar efter Freinetpedagogiken. Många lärare över hela världen har sporrats och utvecklat Freinets tankar och idéer. (<http://mimer.org/>)

Vad var Freinets pedagogiska idéer och tankar? Han menar att arbetet som eleverna utför ska ha ett syfte och vara meningsfullt. Man ska utgå ifrån elevernas nyfikenhet och deras behov. Det spelar ingen roll om det är handen eller hjärnan som utför arbetet, det ska värderas på samma sätt. Man ser till elevens alla potentiella sidor, alltså till hela människan. Eleverna måste ha möjlighet att misslyckas och att pröva många gånger när de ska ta in kunskap. När eleverna får reflektera själva över sina erfarenheter får de ett djupare förhållningssätt. Man bygger med andra ord vidare på det eleven kan och lär sig under processen. Alla elever är begåvade på ett eller annat sätt. Enligt Freinet så är det viktigt att man kan använda det man lär sig. (<http://www.freinet.se/>)

Kunskap fungerar när den får ett meningsfullt syfte. Freinet använde inte de läroböcker som fanns eftersom han ansåg att dessa var för svåra för eleverna. Läroböckerna hade inget syfte för elevernas verklighet och därför tillverkade Freinets elever egna texter. Han ansåg att eleverna lärde sig mera genom att kommunicera och skriva med egna ord än att läsa svåra läroböcker. Detta skulle bidra till en bättre språkutveckling för eleverna. Freinet har också en demokratisk syn på inlärningsprocessen. Eleverna lär sig bättre om de får delta och besluta om hur intaget av kunskap ska gå till och även hur undervisningen ska bedrivas. Demokrati finns regelbundet i elevernas inläring. Freinets tankesätt kallas för arbetets pedagogik (Svedberg& Zaar 2003 s.164-166).

Gunvor Selberg (f.1945)

Selberg har arbetat 30 år i skolan som lärare, skolledare, pedagogisk ledare på skolförvaltningen och i en arbetsgrupp för utbildningsdepartementet (<http://sama.se/>). Hon har varit rektor på Kråkbergsskolan från 1993-2000. Där jobbade hon tillsammans med lärare, elever, föräldrar och arkitekter. Skolans utformning var viktig och därför deltog Selberg redan vid planeringen av skolans utseende och dess uppbyggnad. Under åren som rektor gick hon samtidigt sin forskarutbildning som hon avslutade 1999.

Låt oss avslutningsvis visa på ett antal dokument där elevinflytande behandlas:

I skollagen står det att *”eleverna skall ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande skall anpassas efter deras ålder och mognad”*. (Lärarens handbok, 2001, kap 4,2§)

Lpo94 tar upp att eleverna ska lära sig sortera all information och göra den till sin egen och använda den. Eleverna ska ha ett kritiskt förhållningssätt till informationen som de tar del av. Det ska finnas möjlighet att utveckla förmågan att ta initiativ, ta ansvar, lösa problem och arbeta självständigt. I läroplanen betonas demokratin som ett väsentligt inslag och att alla som befinner sig inom skolan ska arbeta med demokratiska arbetsformer.

”Frågan är om barn i egenskap av människor med mänskliga rättigheter också bör omfattas av demokratiska rättigheter? Är vi redo att säga att demokrati innebär att alla medborgare, inklusive barnen, ska ha rätt till inflytande?”(Barnkonventionen <http://se-web-01.rb.se/>)

”Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisning och få välja kurser, ämnen, tema och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.” (Lpo94, 2001, sida 7)

Tidigare forskning

Tidigare forskning om elevinflytande visar att eleverna upplever att de inte har så stort inflytande i skolan. Speciellt när det gäller planering och undervisning. Den forskningen som har gjorts på elevers inflytande handlar oftast om de praktiska områden t.ex. placering i klassrummet, vattna blommor och olika råd. (Kåräng 1999, Nilsson 1997, Selberg 2001).

”Läraren måste inte abdikera för att eleverna ska få inflytande”(Pedagogiska magasinet nr 3 2005 s. 30). Dessa tänkvärda ord säger Eva Forsberg. Hon har forskat inom ämnet elevinflytande och vad det står för. Den forskning hon gjorde visade på att eleverna var ”maktlösa” när det gäller elevinflytande i lärandet. Elevernas förmåga att påverka innehåll och arbetssätt är fortfarande begränsade. *Elevinflytandets många ansikten* (Forsberg 2000) är en av de böcker Eva Forsberg har skrivit. Där tar hon upp varför eleverna inte har större inflytande. Detta menar hon beror på att eleverna har svårigheter att få en helhetsbild av lärandet. Eleverna anser att de har inflytande i verksamheten i skolan då de bland annat kan bestämma hur de ska redovisa och om de ska ha eventuella hemstudier. De upplever att lärarna lyssnar på dem och att det går att påverka t.ex. läxornas mängd. Elevinflytande fungerar effektivast när eleverna arbetar ämnesövergripande (tematiskt). De arbetar då med några frågor som formulerats av de själva eller läraren och arbetet består av att samla, söka, dokumentera och att återge. Redovisningen kan sedan bestå av en tidning, en pjäs, ett häfte, en film m.m. allt efter vad eleverna väljer om möjlighet ges till dem.

Lärares roll i klassrummet består av att det är en envägskommunikation där eleverna är passiva mottagare. Elevernas inflytande är mycket begränsat enligt Forsbergs forskning (2000). Även lärarnas ståndpunkt tas upp av Forsberg. Den består till största delen mest av praktiska skäl. Motiv som merarbete, lokaler, schema, tidspress och organisation är vanliga åsikter som kommer upp. Lärares roll består till stor del i att upprätthålla kontrollen samt de regler och rutiner som finns i undervisningen. Detta är bara en av alla arbetsuppgifter som läraren har. Dessa har ökat medan resurserna minskat. Lärarna saknar erfarenhet för att arbeta på det nya sättet som elevinflytande i lärandet innebär. Forsberg (2000 s.128) menar att det kanske är *” så att såväl den statliga styrningen av skolan och lärares kontroll över undervisningsprocessen är nödvändiga förutsättningar för att säkra elevers möjligheter till inflytande både ”här och nu” och i ett framtidsperspektiv”*.

”Jag har fått uppleva elever som gynnsats och som missgynnsats av skolan” (Pedagogiska magasinet nr 2 2000 s. 66). Orden kommer från Gunvor Selberg som har fått en doktor examen för sin avhandling som handlar om elevinflytande i lärandet. Hon såg under sin förstudie till forskningen att elevinflytandet är väldigt litet i skolan. Detta oavsett vilken årskurs hon än observerade. Detta främjar inte kunskapsintaget menar Selberg utan eleverna lär sig mer om hur man lär när de söker kunskapen själva. I läroplanen är ett av riktmärkena att arbeta på ett vetenskapligt arbetssätt. Men för att eleverna ska kunna göra detta självständigt krävs tid och träning.

En av de grupper som Selberg observerade undrade om de skulle lära sig något eller om de bara skulle göra ett arbete. De är ovana att jobba utan att läraren styr upp dem. Den traditionella skolan undersöker enligt henne elevernas kunskaper med hjälp av verktygen prov och läxförhör. Risken att kunskapen blir ytlig är stor och eleverna följer bara lärarnas direktiv. Ingen hänsyn tas till elevernas intresse, behov eller förmåga.

I Selbergs skolidé är undervisningen inte fri. Det finns ramar och strukturer. Det är meningen att lärarna ska lägga upp planeringsmodellen och sen lära eleverna hur man planerar. Genom att få mer erfarenhet av ansvar och inflytande ska det gå bättre för eleverna i det egna lärandet och därför bör man börja så tidigt som möjligt. Redovisningarna blir bättre desto mer vana eleverna har och de lär sig också mer av varandra. Även vi som lärare lär oss av eleverna. Detta kan ställas mot den traditionella undervisningen där eleverna bara skriver av och får en ytlig kunskap.

Litteraturgenomgång

"Eleven ska ha inflytande därför att det ingår i skolans uppgifter att fostra demokratiska medborgare. Elever ska ha inflytande därför att delaktighet är en förutsättning för lärande." (SOU 1996:22 s. 21) Det står tydligt att elever ska ha inflytande i skolan. Vi ville därför testa detta ute i en klass och undersöka om det går att ha elevinflytande. Vi ville också se om lärare vill ge så mycket "makt" till eleverna. Risken är att det blir skendemokrati när eleverna har inflytande på de områden som inte påverkar lärandet. Lärare ger eleverna inflytande i klassråd, miljöråd och andra råd för att de ska känna sig delaktiga. På detta sätt behåller lärarna kvar sin position för att utöva sitt ledarskap. Gösta Kåräng skriver i sin rapport *Elevinflytande, studieresultat och det inre arbetet i skolan* (1999) att någon annan måste ge ifrån sig lite av sin makt när eleverna ska få ökat elevinflytande. Med detta menar han att lärarna inte frivilligt släpper ifrån sig makten till eleverna i lärandet och detta medför att man får en skev bild av demokrati. Vidare säger Kåräng att alla elever inte är beredda och inte vill ta ett eget ansvar. Han poängterar att de måste våga stå för sin åsikt och ta konflikter, först då kan skolan fungera demokratiskt.

Lars Nilsson skriver i sin bok *Elevinflytande* (1997 s.19) att *"Medvetna och ansvarstagande elever arbetar effektivare än de som tror att skolan går ut på att undvika obehag genom att göra som läraren säger"*. Han menar att man måste vara motiverad för att ta till sig kunskap. Eleverna får då en högre kvalitet på sitt arbete. Som lärare ska man få eleverna att se målen och vägen dit via gemensamma beslut. På detta sätt menar Nilsson att man skapar ett kollektivt ansvar.

"Läroplanen ger oss stor frihet att tillsammans med elever lägga upp undervisningen så att den blir både rolig och nyttig. Det gäller bara att våga släppa de gamla och bjuda in eleverna i planeringen". Detta skriver Mauno Korpela i sin bok *Elevinflytande i praktiken - så här kan man göra i praktiken!* (2004 s.21). Korpela har själv arbetat med elevinflytande och vet att det tar tid både för lärare och för elever att komma in i ett nytt arbetssätt. Lärarens uppgifter blir mer krävande till en början för att sedan lätta när eleverna är mer inkörda i arbetsgången.

Med detta som bakgrund så har vi valt att skriva vårt examensarbete efter Gunvor Selbergs bok *"Främja elevers lärande genom elevinflytande"* (2001). I Selbergs bok finns det en modell i åtta steg som ska hjälpa läraren att låta eleverna få inflytande över sitt eget lärande. Vi kom i kontakt med hennes bok i en tidigare kurs på lärarutbildningen.

När vi gjorde ett miniarbete om elevinflytande så upptäckte vi att eleverna ansåg sig ha inflytande. Detta bestod av deltagande i klassråd och matråd mm. Vårt examensarbete kommer att ha fokusen på elevernas inflytande i själva lärandet. Selbergs modell kommer vi praktiskt att pröva i en specifik elevgrupp i år fyra för att se om och hur den fungerar i verkligheten.

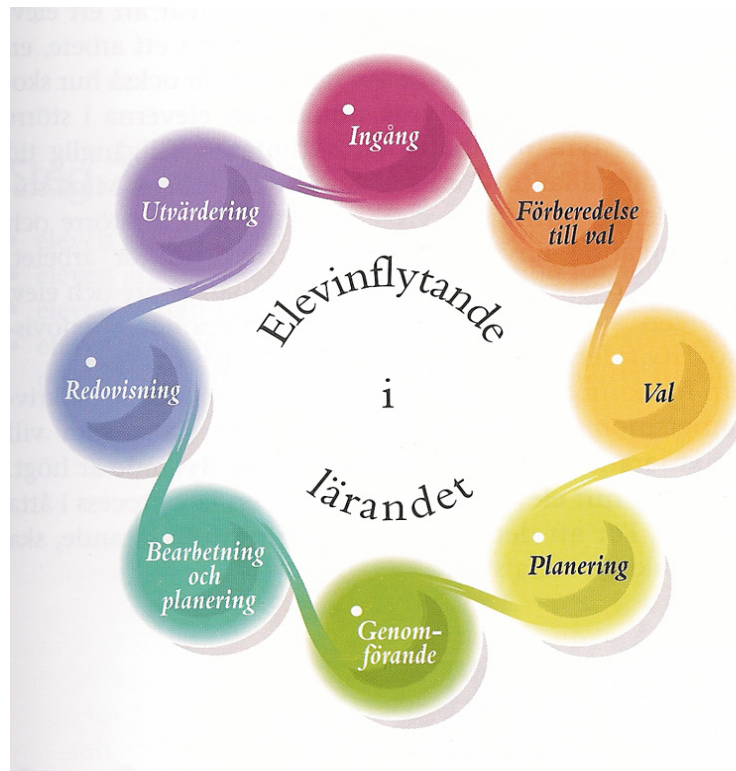
Egna reflektioner

Den forskning som har gjorts när det gäller elevinflytande i skolan visar på brister. Mestadels består elevernas inflytande av deltagande i diverse råd där de är med och beslutar. Detta har uppmärksammats av flera forskare bland annat Gunvor Selberg och Eva Forsberg. Men detta är inget nytt. Redan för 50 år sedan tog man upp elevinflytande till diskussion. Man kan gå ännu längre tillbaka för att hitta spår av elevinflytande nämligen till Dewey och Freinets tankar. Även dessa pedagoger belyste problemet med att elever som inte var aktiva i sin planering av kunskapsinhämtning inte lär sig något nytt för framtiden. Freinet lät eleverna konstruera egna texter vilket bidrog till en bättre språkutveckling. De fick en variation i sitt lärande.

I dag arbetar man mycket varierat t.ex. ämnesintegrerat där eleverna till viss del är med och planerar sitt arbete. När eleverna får vara med och arbeta på ett ämnesintegrerat sätt stimuleras deras kunskapsintag och motivationen blir högre. Detta kan man se som en modell av Dewey's "*learning by doing*". Om man lägger till elevinflytande i lärandet så är man vid den metod som Selberg förespråkar där hon ser till elevernas intresse, behov och förmåga. I dag upplevs elevernas situation som maktlös då de till liten del kan påverka undervisningens innehåll och arbetssätt. Detta har Forsberg sett i sina studier ute på skolorna.

Det forskningen belyser är att läraren styr och kontrollerar över kunskapsutbudet och inlärningsättet i undervisningen. Detta blir en envägskommunikation och bygger inte upp det kollektiva ansvaret som innebär att man med gemensamma beslut ska nå målen. Läraren måste skapa en trygg miljö för eleverna så att de motiveras till att ta ansvar och vågar stå för sina åsikter. Vårt uppdrag som lärare är att vi ska träna eleverna i ett demokratiskt tänkande och detta innebär att vi måste dela med oss av makten i klassrummet. Detta ger då eleverna chans till elevinflytande i lärandet. Allt enligt våra styrdokument.

Detta examensarbete påminner till viss del om ett skolutvecklingsprojekt där vi utgått från våra frågeställningar. Vi kommer att planera och genomföra ett projekt praktiskt i en klass för att testa frågeställningarna. De observationer som vi gör kommer vi att bearbeta och reflektera över. Vårt skrivna arbete kommer att bli motsvarigheten till den dokumentation som utvecklingsprojekt har.

Material och metoder

Selbergs åttastegsmodell

För att kunna se hur mycket elevinflytande eleverna klarar av så har vi utgått från Gunvor Selbergs bok *Främja elevers lärande genom elevinflytande* (2001), där hon har delat in läroprocessen i åtta steg. Denna fungerar som en handledning för lärandet och är ett resultat av Selbergs forskning. Detta arbetssätt kan leda till en omorganisation av skolan, där man bildar ett flertal arbetslag. Dessa består av lärare och elever som arbetar ämnesintegrerat över ett stort kunskapsområde. För att detta arbetssätt ska bli lyckat så måste läraren ha vissa kvalifikationer, De måste stödja varandra och eleverna, följa skolans mål och riktlinjer, vara goda förebilder, arbeta demokratisk och arbeta efter värdegrunden. De måste också vara mottagliga för nya idéer och influenser. Med ett sådant arbetslag där både elever och lärare jobbar aktivt tillsammans utvecklas en helhetssyn och en dialog för alla parter. För att arbetslaget ska fungera och nå samma mål måste var och en ta ansvar för sin läroprocess. En elevinflytande miljö ger eleverna en större möjlighet att påverka sin inläring och man skapar ett jämlikt samarbete med läraren. När eleverna får använda sin förförståelse så har de lättare för att ta till sig ny kunskap och det underlättar för dem att behandla informationsflödet genom att de kan sätta det i sin egen verklighet. På detta sätt har alla elever en möjlighet att delta utifrån deras egna förutsättningar. Hur ska man ordna så att man kan få en sådan bra lärandemiljö där lärandet blir meningsfullt och eleverna känner sig delaktiga i hela arbetsgången? Selbergs tankar är att använda en process som går ut på att eleverna får vara med och bestämma hela utvecklingen i deras eget lärande. För att kunna följa hela processen så är det viktigt att eleverna dokumenterar hur arbetet framskrider. Hon har genom sin forskning kommit fram till en process som består av åtta steg och det är denna metod som vi vill testa i verkligheten.

Steg 1. Ingång till lärandet

Här börjar eleverna att diskutera och skriva vad man vill veta mer om och tar upp frågor om föregående arbeten men även om dagsaktuella nyheter. Eleverna har chans att jobba med sådant som intresserar dem.

Vad kan vara viktigt att jobba vidare med och vad kan denna information ge mig i nya kunskaper? Varför är det viktigt att vi ställer frågor och söker svar om detta aktuella stoff? Eleverna väljer själva en fråga som de vill jobba med.

Steg 2. Förberedelser för val av arbete

Under detta steg får eleverna samla in tankar och frågor inför sina val. Men även ha en motivering och kunna argumentera varför eleven vill arbeta just med denna fråga och om eleven ser någon utvecklingsmöjlighet. Eleven måste också undersöka vilka källor som är tillgängliga och om de är tillförlitliga. Här lägger eleverna fram sina egna förslag på arbetsgången när det gäller om de ska arbeta enskilt eller grupp.

Eleverna får också bestämma om de vill ha tema och hur stor vidd de ska ha på sitt arbete. Det är viktigt att eleverna får möjlighet att diskutera och välja slutredovisningsform. Men även fundera på hur lång tid man behöver på arbetet.

Steg 3. Val av arbetet

Här får eleverna insyn i läroplaner och kursplaner så att de kan koppla sitt arbete till målen som står där. Har arbetet någon förankring i styrdokumentet eller måste jag gå tillbaka till steg 2 för att välja ett annat tema? Här ska eleven välja arbetsform och arbetets innehåll. Lärarens baktanke är att eleverna ska välja efter sitt hjärta eller efter sitt intresse. Efter det så har eleverna diskussioner om varandras idéer och där får eleverna argumentera varför de vill jobba med det de har valt. Men även om det leder till någon personlig kunskapsutveckling och vilket syfte eleven ser med sitt arbete. Här finns det möjlighet att andra elever och lärare ställer frågor om det val som gjorts. Vad kan du redan? Vad tror du att du kan lära dig för ny kunskap? Är det en utmaning för dig? Blir det någon kunskaps höjning för dig? Lärarens baktanke är att eleverna ska välja fritt men det är viktigt att arbetet leder dem framåt kunskapsmässigt.

Steg 4. Planering av arbetet

Eleverna har nu valt det arbete som de vill jobba med. I detta steg handlar det om att fördjupa sina kunskaper inom det specifika område som de har valt. Eleverna ska ställa frågor som utgår från tidigare kunskaper och vad de vill veta om ämnet, men även strukturera upp hur det ska göras så att mål och syfte kan uppnås. Hänsyn ska också tas till de skolämnena som ska ingå och hur de ska kunna kopplas ihop så att det blir en helhet med elevens tankar och arbete. Valet av frågorna ska vara elevernas egna funderingar. Litteraturen och andra informationskällor ses över och planering görs om vad som kan användas. Här har eleverna även möjlighet att använda andra vägar att hitta svar på som t.ex. intervjuer, klasskamrater och lärare men även personer utanför skolan. Det är viktigt att eleverna själva inser att de behöver avgränsa sitt område och formulera ner detta på ett papper. Lärarens uppgift blir nu att vara handledare men även kunna ta beslut om så behövs. Arbetsmiljön varierar från person till person, men även ämnet spelar roll för var man utför arbetet. Om eleven t ex behöver göra en intervju med sina föräldrar så kan det ske i hemmet. Läraren och klassen bestämmer tillsammans hur lång tid varje del av arbete ska ta, när redovisningen ska infinna sig och vilken form den ska ha.

Steg 5. Genomförande av planerat arbete

Eleverna har nu startat sitt arbete och valt studiemiljö och arbetsredskap efter var de befinner sig i de olika delmomenten i arbetsgången. De arbetar efter sin egen planering och därför kan eleverna disponera sin tid efter eget behag och behov. Här består arbetet till största delen av att eleverna söker och besvarar sina ställda påståenden och frågor. Uppkommer problem under resans gång så finns läraren där och hjälper eleverna in på rätt väg igen.

Steg 6. Planering av redovisning av lärandet

Nu har eleverna kommit till momentet att sammanställa all information som de har samlat ihop. Det är viktigt att eleverna får tillfälle att reflektera över nyfunnen kunskap så att de kan dra egna slutsatser och se en röd tråd i arbetet. Men även knyta ihop det till förståelse de redan har. Eleverna ska planera sin redovisning och ta fram det de vill berätta för resten av klassen, alltså det viktigaste enligt dem själva. Tid ges också till att träna på själva framförandet. Alla elever får vara kreativa och välja redovisningsmetod t ex Overheadbilder, kompendium, PowerPoint eller kanske en utställning.

Steg 7. Redovisning av läranderesultatet

Redovisaren väljer själv om han/hon vill presentera hela arbetet eller bara ett urval. Det kan medföra att när eleven får frågor om arbetet så bedömer eleven själv hur mycket de vill berätta. Uttryckssättet ska vara personligt och präglas av eget språk och en egen stil. Detta innebär att elevernas redovisningar varierar inte bara till metoden utan också till sättet. Efter redovisningen följer reflekterande tankar, diskussioner och eventuella nya frågeställningar väcks. Eleverna ger varandra respons på arbetena men även tankvärda tips till nästa arbete. En sammanställning av hela arbetet ska lämnas till läraren.

Steg 8. Utvärdering/värdering av resultatet

Eleverna ska nu reflektera över vad man har lärt sig och om man har fått några nya erfarenheter som man kan ta med till nästa arbete. De ska bedöma sitt och andras resultat och lärande, både ur ett positivt och negativt perspektiv. Tillsammans i klassen diskutera man om mål och syfte har uppnåtts.

Vår tolkning av Selberg

Utifrån Selbergs åttastegmetod så har vi gjort en egen tolkning av stegen och vi kommer att använda dessa när vi testar det i verkligheten. Denna tolkning är inte generell för elever i årskurs fyra utan den är specifik för den elevgrupp vi har studerat. Ute i skolan kommer vi att använda de åtta stegen som bas när eleverna ska göra ett naturprogram. Vi valde att slutresultatet ska bli en minifilm som handlar om djur i vår svenska skog. Vi kommer att följa Gunvor Selbergs mall och filma varje moment för sig. Efter varje delmoment kommer vi att reflektera, dokumentera och utvärdera våra iakttagelser. Vi kommer också att filma slutresultatet så att eleverna ska få se vad de har åstadkommit och kunna ta till sig kunskapen från de andra eleverna i klassen. Detta arbete ska löpa under fyra veckor.

Steg 1. Ingång till lärandet

Här kommer vi att börja prata med eleverna i hel klass om hur långa naturinslagen brukar vara. Men även be eleverna klocka ett naturprogram hemma. Detta kommer de att ha nytta av när de ska planera sitt eget framförande. Eleverna ska på ett papper skriva ned ett djur som de tycker är intressant och vill veta mer om. De ska också skriva en motivering om varför de valt just det djuret. Det är viktigt att valet av djuret är dolt och eleverna ska inte skriva vem som har gjort valet.

Detta gör vi på grund av att det ska vara okej att välja vilket djur som helst och det ska vara ett demokratiskt val som inte är kompis beroende. Vi lägger sedan lapparna i en hemlig låda.

Steg 2. Förberedelser för val av arbetet

Demokrati är en viktig del av arbetets utförande och därför måste eleverna bestämma gemensamma spelregler. Eleverna måste komma överrens om hur de ska göra om flera har valt samma djur eller om alla har valt olika djur. Eleverna får också diskutera om de ska arbeta enskilt eller i grupp. Vi har satt tidsgränsen på tolv minuter för att programmet inte ska bli för stort.

Det är också viktigt att diskutera med eleverna om hur många djur som är lämpliga att ha med i programmet med hänsyn till varje inslags längd. Eleverna måste bestämma hur urgallringen ska fungera. När detta är gjort drar vi lärare upp en lapp i taget om ett djur ur lådan och läser upp valet och motiveringen. Eleverna ska söka information om de djur de har valt, se om de hittar tillräckligt med fakta eller om de måste byta.

Steg 3. Val av arbete

Nu sätts alla förslag upp på tavlan och vi går igenom varje djur för sig, men fokus ligger på om eleven har funnit tillräckligt med fakta för att arbeta vidare. De djur som det finns dåligt med fakta om gallras bort. Nu ska eleverna använda spelreglerna som de har bestämt i steg 2, bland annat maxantalet av djur och gruppstillhörighet. Vi går tillsammans igenom med eleverna vad de ska kunna enligt kursplaner i naturkunskap. I detta skede får de också möjlighet att ställa frågor till sig själva. Frågor som: Vad kan jag och vad vill jag veta mer?

Steg 4. Planering av arbete

Lärares roll i denna punkt är att vara handledare och hjälpa eleverna om de hamnar på fel spår. Eleverna bestämmer vad de vill veta och skriver ner dessa frågor på ett papper. De får helt och hållet själva planera arbetsgång och vad de vill veta om djuret. Avgränsningar görs av eleverna själva, läraren får inte styra elevernas innehåll och faktaurval. Läraren får alltså inte sätta några ramar. Eleverna väljer vilka källor de vill använda, men även fundera på om de kanske kan intervjua någon om djuret. Här kan läraren hjälpa till med sitt breda kontaktnät. Det är viktigt att eleverna blir medvetna om och funderar på vad som är målet och syftet med deras arbete. Detta arbete ska ju leda till ny kunskap som eleverna med minifilmens hjälp kan förmedla till sina klasskamrater.

Steg 5. Genomförande av planerat arbete

När det gäller val av studiemiljö finns det olika alternativ för eleverna t.ex. bibliotek, grupprum, datarum och hemmiljö om eleverna behöver göra någon intervju. Nu samlar eleverna in olika information om djuret och försöker att hitta svar på de frågorna som de ställde i steg 4. Eleverna arbetar efter sin egen planering som finns inom ramen för de fyra veckorna.

Steg 6. Planering av redovisning av lärandet

Nu ska eleverna sammanställa sitt material skriftligt och se att det finns en röd tråd som genomsyrar hela arbetet. De ska dra slutsatser och reflektera över sin nyfunna kunskap. Elevernas egen roll i inslaget ska planeras och manus ska skrivas. De ska alltså ta fram det viktigaste enligt de själva om sitt djur som ska vara med i filmen. Framträdandet tränas så att eleverna känner sig trygga och säkra med vad de ska säga. De ska också öva så att de håller sig inom den tidsram som finns. Sen spelar vi in eleverna när de presenterar inslagen. Innan vi visar resultatet för klassen så kommer vi att klippa ihop alla djurdelar till en helhet.

Steg 7. Redovisning av läranderesultatet

Det är dags för filmvisning och reflektion över hur deras slutresultat blev. Här kommer det finnas möjlighet att diskutera bland annat varandras uttryckssätt t ex är det tillåtet att svära i TV? Hur ska man undvika svåra ord och prata så att alla förstår vad man vill säga? Hur blev filmen som helhet? Leder inslagen till nya frågeställningar?

Steg 8. Utvärdering/värderingar av resultatet

Nu ska eleverna och läraren tillsammans utvärdera arbetet kunskapsmässigt. De ska reflektera över om arbetet gav några nya erfarenheter i lärandet. Det är viktigt att ge konstruktiv kritik på allas inslag, så att alla får en chans att utvecklas inför nästa arbete.

Vi går igenom kursplanerna en gång till och ser om vi verkligen har uppnått de mål och syfte som står där. Frågor som eleverna får fundera över: Var detta arbets sättet bra? Var det roligt att jobba på detta vis? Gav det resultat som man tänkt sig? Om de vill jobba på detta sätt någon mer gång? Är de nöjda med sin arbetsinsats? Var det svårt att själv bestämma innehåll?

Detta är de åtta stegen efter Selbergs bok *Främja elevers lärande genom elevinflytande*, något modifierade, för att vi ska kunna genomföra detta ute i verkligheten. Men vi har även behövt sätta vissa avgränsningar. Vi bestämde att redovisningen skulle vara av en film. Detta var för att kunna synliggöra slutresultatet bättre för både oss och eleverna. Längden på filmen bestämde vi skulle var tolv minuter och det berodde på att spelreglerna skulle utnyttjas så att eleverna fick träning i demokratiska tankar. Men även att tolv minuter är en lagom tid.

Vi ville först att eleverna skulle välja fritt (från hjärtat) men det skulle bli för stor vidd på arbetet. Därför valde vi att begränsa det till djur i skogen och det var på grund av att eleverna tidigare hade arbetat med miljön i skogen. Eleverna får bara välja ett djur var annars blir det för många djur som ska sållas bort i urgallringen. Det är också ett helt nytt sätt att arbeta på för eleverna så vi måste ta små försiktiga steg. En annan avgränsning som gjordes är tidsramen på fyra veckor för arbetet och det var på grund av att examensarbetet ska vara klart inom en tio veckors period. Vi har försökt att inte sätta så många ramar och det beror på att vi vill att eleverna ska ha så stort elevinflytande som möjligt. Men om det är möjligt att släppa så här mycket ansvar och beslutstagande till eleverna kommer att visa sig när vi gör det praktiskt ute i skolan.

Tillvägagångssätt

Vi kommer att videofilma eleverna under arbetet ute på testskolan. Detta kommer att ligga till grund för våra observationer. Dessa observationer kommer vi sedan att analysera ingående och noggrant. Vår roll under filmningen kommer att bestå av att vi får olika roller bland annat handledare, lärare och observatörer. Materialet vi samlar in kommer att bli stort och viktigt för vårt examensarbets slutresultat. Vi kommer att systematiskt redogöra för de olika momenten.

Innan vi gick ut i vår testskola för att filma eleverna så deltog vi på ett föräldramöte där vi muntligen informerade om vårt examensarbete och upplägget. Föräldrarna var positiva till vårt arbete. För att inte frångå de etiska principer som finns skrev vi en lapp som skickades hem med eleverna (se bilaga 1) till målsman. Den innehöll mer information och en svarstalong för påskrift. Vi fick in alla talonger och vi har rättat oss efter målsmannens beslut.

Vetenskapliga rådet har fyra huvudkrav när det gäller forskningsetiska principer och vi hade samtyckeskravet som riktmärke i arbetet med filmning. I vetenskapliga rådets skrift (www.vr.se s.6-14) står det att läsa:

"Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan".

Regel 2

"Forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke. I vissa fall bör samtycke dessutom inhämtas från förälder/vårdnadshavare (t.ex. om de undersökta är under 15 år och undersökningen är etiskt känslig karaktär)".

I samtyckeskravet står det också att den medverkande själv kan besluta om hur länge personen vill medverka.

Men vi har också rättat oss efter de andra tre kraven som rådet har. Huvuddragen i dessa är:

Informationskravet: Här ska man informera den medverkande om syftet med forskningen och vad den ska användas till. Det är frivilligt att medverka i forskningen och de kan när som helst avbryta sin medverkan om de upplever obehag.

Konfidentialitetskravet: Alla forskare har tystnadsplikt och obehöriga får inte komma åt forskningsmaterialet. Det ska inte heller gå att identifiera vem som har deltagit i undersökningen och dessa papper ska sedan lagras och avrapporteras.

Nyttjandekravet: Materialet som insamlats får endast användas till den avsedda forskningen.

Vi har läst boken *Kvalitativ intervju (2004)* av Anne Ryen för att få uppslag om hur ett muntligt samtal/intervju kan gå till. Vad man ska tänka på så att man inte trampar någon på de etiska tårna. När vi har den muntliga intervjun så är det viktigt att tänka på vad man säger och hur man uttrycker sig. Man får tänka på att inte kritisera deras pedagogiska arbetssätt och inte ha ett negativ förhållningssätt. Man måste kunna tolka svaren rätt och måste vara medveten om att kroppsspråket kan ge andra signaler än vad intervjuade säger. Man får ställa följdfrågor som anknyter till föregående fråga, så att man tolkar budskapet rätt. Inte påverka personen som blir intervjuad, utan det är viktigt att lyssna på dennes åsikter. Det är denna person som är expert på sitt område och inte den som intervjuar. Frågorna får absolut inte vara kränkande eller nervärderande så att den intervjuade känner sig obekvämt. Det gäller att bevara personens integritet. Pennan ska flyta genom hela samtalet på grund av att vi då visar personen att allt som blir sagt är av vikt för oss. Gällra kan man göra sen.

För att få en inblick i vad lärare på vår test skola tycker om elevinflytande har vi valt att göra muntliga intervjuer. Vi har tänkt att intervjuerna ska formas som samtal. Detta för att lärarna ska få en möjlighet att uttrycka sig klarare och att missförstånd på det sättet kan undvikas. Lärarna på skolan har hållit sig informerade om nyheter och influenser inom utbildningsområdet. Detta medför att elevinflytande inte var någon ny tanke, utan de var medvetna om vad det innebär. Därför tror vi att intervjuerna kommer att bli väldigt givande och många bra tankar kommer att tas upp. Skolan har elevinflytande i de flesta områden, men inte i själva lärandeprocessen.

Efter många turer på Internet så hittade vi en skola (www.krakbergsskolan.se), uppe i Luleå som har startats av Gunvor Selberg. Där fick vi telefonkontakt med rektorn på skolan och vi kom överens om att ha e-post kontakt med varandra. På denna skola har eleverna inflytande i lärandet enligt rektorn och därför kommer vi att göra en intervju med genomtänkta frågor. Där frågorna och svaren sker via e-post.

Detta på grund av att det blev för dyrt att göra det studiebesök som vi hade tänkt från början. Varför valde vi att intervjua över e-post istället för att göra en telefonintervju? Rektorn är väldigt upptagen och det innebär att det är svårt att få en telefontid. När rektorn får frågorna på e-post så har hon möjlighet att tänka efter och formulera sina svar. Detta är ett snabbt sätt att kommunicera och man kan komplettera med mer information vid behov.

Nackdelen med en sådan form på intervjun är att man tappar den personliga kontakten, kroppsspråket och röstläget. När den intervjuade personen får mer tid att tänka över frågorna kan den också vinkla svaren så att verkligheten kan ses med bättre ögon. Man ska tänka på vad man skriver i e-posten. Den kan öppnas av andra än adressaten, så därför ska man inte skicka personlig information.

Ordvalet måste vara väl genomtänkt, det går inte att ångra det man har skrivit och skickat. Det är också en förutsättning att Internet fungerar och att e-posten blir läst.

Intervjuerna ska hjälpa oss att få olika synsätt av hur man arbetar med elevinflytande i lärandet. Den ena skolan arbetar fullt ut med elevinflytande inom alla områden (Gunvor Selbergs uppstartade skola) medan vår försöksskola har elevinflytande men inte i själva lärandet.

Även klassläraren kommer att få reflektera över sina iakttagelser. Klasslärarens roll under hela examensarbetet kommer att bestå av observationer hur arbetet fortskrider. Dessa observationer ska sedan skrivas ner.

Resultatredovisning

Nu har vi kommit ut i vår försöksklass och ska pröva om elevinflytande kan fungera i verkligheten. Vi kommer som tidigare påpekats att utgå från Gunvor Selbergs modell men vi har gjort en egen tolkning. Vi kommer att ta steg för steg och berätta ingående hur elevinflytandet gick till och hur det fungerade. Vi kommer att skriva om de reflektioner vi har gjort utifrån innehåll och aktivitet, relationer, miljö, verktyg, mål, tid och känslor. Dessa kategorier förutom egna reflektioner har vi tagit från Selbergs bok.

Steg 1. Ingång till lärandet

Innehåll och aktivitet

Eleverna sitter två och två på sina ordinarie platser. Det är dags att starta upp arbetet och vi lärare måste prata väldigt mycket om vad som ska hända. Vi började kort med att beskriva modellen och berätta vad slutresultatet ska bli och vad det ska användas till. En läxa delades ut som gick ut på att ta tiden på ett djurinslag på TV. Vi berättade att minifilmen som de ska göra ska handla om djur i skogen. Vi nämnde att deras film ska vara tolv minuter. Vi delade ut lappar till varje elev där de skrev ett förslag på vilket djur de vill arbeta med samt en motivering. Vi påpekar att valet av djur ska vara hemligt och därför lägger vi lapparna i en låda.

Relationer

Vi som lärare får föra samtalet och eleverna kommenterar ibland. Eleverna förstår att de ska få föreslå ett djur som finns i skogen. Samspelet mellan lärare och eleverna fungerar bra och arbetet går framåt.

Miljö

En klassrumsmiljö som innehåller böcker, bandspelare och två datorer. På väggarna finns tidigare arbeten uppsatta. Elevernas bänkar är placerade två och två, varje elev har sin egen bänk. Lärarens kateder är placerad längst fram vid sidan om tavlan.

Verktyg

Eleverna lyssnar på läraren som är informator och de använder papper och penna för att skriva ner uppgiften. Vi har också en skolåda som eleverna får lägga sina förslag i.

Mål

Eleverna ska ta till sig informationen och skriva ner vad de vill arbeta med.

Tid

Hälften av tiden gick åt till att presentera arbetet och andra hälften till elevernas val och motivering av djur. Vi hade planerat att detta steg skulle ta 20 minuter vilket det gjorde.

Känslor

Eftersom vi var två lärare och den ena var ny för klassen uppstod det många personliga frågor och det blev väldigt stimmigt i klassrummet. När klassen hade lugnat sig så såg man att eleverna var ivriga att få komma igång. De var nyfikna och otåliga på det nya arbetssätt som vi introducerade. Filmkameran lockade fram clownen i några elever. Många elever uttryckte att det var roligt och spännande att få arbeta med ett eget valt djur.

Egna reflektioner

Det första som slog oss är att eleverna sitter två och två. Denna möblering stimulerar inte till samarbete och diskussion. Vi tror att klassläraren valt denna traditionella placering för att öka elevernas möjlighet till en lugn arbetsmiljö. För att eleverna inte ska missa en kunskapskälla kan det vara viktigt att skolan satsar på fler datorer i klassrummet och ger eleverna möjlighet att lära sig arbeta med datorn. Att eleverna förbereds på att klara sig i dagens samhälle som till stor del är uppbyggt runt datorn och dess funktion.

Vi tycker att vi behövde prata mycket men det kan bero på att detta arbetssätt var helt nytt för klassen. Vi skulle ha introducerat kameran en gång innan själva inspelningen. Den var ett störningsmoment som stal deras uppmärksamhet. När en av oss hade gått igenom vad som skulle göras så fick vi upprepa instruktionerna flera gånger. Detta tror vi kan bero på att många elever är rädda att göra fel. Detta tycker vi speglar dagens samhälle där allt ska vara rätt och lagom. Att det läraren säger är "rätt" och det finns inget annat sätt att göra saker på, ett traditionellt synsätt som finns kvar inom skolan. En annan aspekt på att vi fick upprepa informationen flera gånger kan bero på sorlet som var i klassrummet. Detta är en klass som tycker om att prata och då funderar vi på om man kan ta tillvara på pratet på ett positivt sätt och om man kan använda det i undervisningssituationer.

Att vi lyckades hålla oss inom vår egen tidsplanering ser vi som väldigt positivt. En bidragande faktor till detta kan vara elevernas koncentration som hölls på en hög nivå på grund av att vi introducerade något nytt för dem.

Steg 2. Förberedelse för val av arbetet

Innehåll och aktivitet

Eleverna sitter på sina platser och lyssnar spant på vad som ska hända. Nu bestämmer eleverna vilka regler som ska tillämpas när det gäller val av djur, antal djur, arbetssätt och hur elever som inte är med idag ska få välja djur. En av reglerna röstade eleverna fram med hjälp av handuppräkning. Dessa spelregler skrivs upp på tavlan efter att eleverna har diskuterat fram dem. Eleverna får möjlighet att berätta vilka källor som man kan använda i arbetet. De exempel som eleverna föreslog var böcker, bibliotek och Internet mm. Vi läste upp alla djurförslagen med tillhörande motivering.

Relationer

Vi får fortfarande föra diskussionen men eleverna är nu mer aktiva. För att eleverna ska förstå att det är de som ska fatta besluten måste vi vända på frågeställningarna flera gånger. Vi måste också tydliggöra vad det är de ska bestämma.

Eleverna respekterar varandras åsikter och ingen blir förlöjligad. Vi påpekar flera gånger att det är eleverna som ska sätta upp spelreglerna inte vi.

Miljö

Eleverna är fortfarande kvar i klassrummet och miljön är inte förändrad. Eleverna fick gå ut och lufta sig i tio minuter innan vi startade igen, för att kunna orka fortsätta i samma miljö.

Verktyg

Eleverna kommunicerar mycket under detta steg med hjälp av redskapet munnen. Vid röstning använde de händerna. Vi lärare skrev upp vad eleverna bestämde på tavlan. Vi använde lapparna som eleverna skrev i steg 1 för att presentera de olika djuren.

Mål

Alla elever ska vara med i den demokratiska beslutsprocessen så att allas röster blir hörda.

Tid

Vi hade räknat med att detta steg skulle ta 45 minuter eftersom det är så många beslut som ska fattas. Vi lyckades hålla oss inom tidsramen.

Känslor

Eleverna visar tydligt med kroppsspråket att det är svårt och ovant att bestämma så mycket själva. Koncentrationen i klassen försämras under lektionen. Vid det tillfälle som eleverna valde att rösta visade förlorande sidan sura miner och accepterade motvilligt resultatet. Medan några elever från vinnande sidan tjoade glatt. De respekterade varandras olika idéer och förslag utan att ge elaka kommentarer.

Egna reflektioner

I detta steg kräver vi en diskussion med eleverna men då funderar vi på hur detta blir om inte alla deltar, blir det demokrati då? De flesta eleverna var aktivt med och röstade. Men vissa elever tog mer plats och detta innebar att allas åsikt inte kom fram. Det är väldigt svårt när vissa tar större plats och andra sitter tysta. Vi tycker att det är viktigt som lärare att man försöker få med alla elever så att hela klassen känner sig delaktig i det som bestäms. Först då har man lyckats skapa en demokratisk tankeprocess. För att eleverna ska klara av att arbeta efter demokratiska former tror vi att de måste öva på det. Att eleverna får träna att både vinna och förlora men även att man kan kompromissa om resultatet. Eleverna har ingen vana att arbeta efter demokratiska former och vi måste flera gånger tala om att det är de som ska bestämma reglerna denna gång. Därför blir frågorna väldigt upprepande så att vi med säkerhet vet att eleverna har förstått vad de ska besluta. När eleverna har fått in rutinen på hur man tänker demokratiskt så får vi lärare en mindre framträdande roll i sådana här beslutsprocesser. Detta skulle leda till mer diskussioner mellan eleverna som då blir mer aktiva i klassens beslutsgång. Kanske att dessa 45 minuter inte skulle räcka då utan klassen behöver mer tid för att ventiler sina tankar. Blir klassen duktig på att ta gemensamma beslut kommer de att klara sig bättre i det svenska samhället.

Redan från början har eleverna pratat om att alla djur ska vara med även om detta innebär 20 inslag. Detta blev också det de bestämde. Vi tror att detta beror på att eleverna är vana vid enskilt arbete och ser inte fördelarna med att jobba i grupp. Trots detta så kände vi att det fanns en klasskänsla hos eleverna. Detta visades genom att alla lyssnade intresserat på varandras djurförslag och eventuella elaka kommentarer uteblev.

Steg 3. Val av arbetet

Innehåll och aktivitet

Eleverna sitter på sina platser och under steget kommer ytterligare en elev in i klassrummet. Han får möjlighet att välja djur från tavlan eftersom klasskamraterna hade bestämt att spelreglerna gick ut på att elever som tillkommer får välja ett djur som finns på tavlan. Vi har naturkunskapens kursplan för år fem på Overheadbild (se bilaga 2) och eleverna ska försöka hitta kopplingar till sitt arbete. Eleverna fick en uppmaning att fundera över vad de vill veta om djuret de har valt och vad de redan vet.

Relationer

Vi lärare fick leda lektionen när vi gick igenom kursplanen och vi fick också styra eleverna så att diskussionen kom igång. Det blev en envägs kommunikation där eleverna var passiva.

Miljö

Vi befinner oss i klassrummet och håller lektion. Belysning dämpas på grund av att vi ska visa Overheadbilder.

Verktyg

Det viktigast redskap i detta steg är Overhead apparaten och medföljande bilder.

Mål

Målet var att eleverna skulle kunna se en koppling mellan sitt eget arbete och kursplanen.

Tid

Steg 3 blev kortare än vad vi tänkte. Att gå igenom kursplanen med eleverna tog 15 minuter. Vi hade beräknat att hela steget skulle ta 50 minuter men några punkter föll bort naturligt tack vare de spelregler eleverna satt upp i steg 2.

Känslor

Eleverna tyckte kursplanen var väldigt svår att förstå och detta medförde att eleverna ganska snabbt blev okoncentrerade och oengagerade. Vi hade svårt att motivera eleverna att intressera sig för det vi höll på med. Eleven som kom sent blev väl mottagen av de andra och han respekterade deras spelregler och valde ett djur från tavlan.

Egna reflektioner

Vi tyckte att det gick väldigt smidigt när den nya eleven kom, både med hans val av djur och att spelreglerna accepterades utan problem. När eleverna bestämde att alla djur skulle vara med så försvann vissa moment i vår planering. De som föll bort var elevernas argumentation angående sitt djur, minimering av djurantalet samt val av djur.

Om man ska använda kursplanen på denna nivå måste man skriva om den till en enklare variant så att eleverna förstår den. Vi tycker det är viktigt att eleverna blir medvetna om att kursplanen finns och att man kan använda den som ett hjälpmedel. Som vi upplevde det såg eleverna ingen koppling mellan kursplanen och verkligheten. För att eleverna över huvud taget skulle förstå vad vi menade och inse syftet med kursplanens genomgång fick vi ställa ledande frågor. Först efter vår hjälp kunde de se ett visst samband med vad de hade gjort och vilka målen är. Den kommentar vi fick under detta steg var "jag förstår inte" Det berodde på att kursplanen ligger på en betydligt högre nivå än vad som är avsett för barnen. Alltså medför detta att kursplanen inte kan delas ut till eleverna som den ser ut i dag.

Steg 4. Planering av arbetet

Innehåll och aktivitet

Vi startar upp lektionen och talar om vilka grupper som har bildats. Eleverna själva bestämmer vad de vill veta om djuret och vad de vill gallra bort samt vilka källor som de ska använda. Vi poängterar flera gånger att det är eleverna själva som bestämmer innehållet. Antingen enskilt eller i den grupp de tillhör.

Relationer

Under detta steg får eleverna nu ta över och prata fritt och lektionen är inte lärarstyrd. Vår funktion är nu tänkt att bara vara handledande. Men eleverna ser fortfarande oss lärare som de naturliga ledarna. Diskussionen i de grupper som finns fungerar väldigt bra och eleverna är samspelade. Även de som arbetade enskilt ställde frågor till kamraterna.

Miljö

För att eleverna ska orka arbeta vidare så fick de rast i 20 minuter. Arbetsmiljön blev lite skiftande när hälften av klassen fick möjlighet att utnyttja de två grupprum som finns.

Verktyg

Här fick eleverna använda papper och penna men även använda läraren för att få tips. Med hjälp av elevernas egna djurlappar gjorde vi gruppindelningar.

Mål

Målet med detta steg var att eleverna själva skulle fundera på vad de vill veta om sitt djur och var någonstans de kan hitta informationen.

Tid

Vi hade tänkt att det skulle ta 20 minuter men vi behövde 30 minuter för att kunna genomföra lektionen.

Känslor

Eleverna lyssnar intresserat och vill gärna sätta igång att arbeta självständigt med sina djur. De är glada och engagerade för att de äntligen får börja jobba praktisk och inte behöva lyssna på oss i helklass. Eleverna jobbar energiskt och effektivt med sina frågor om djuret. Stämningen är god och eleverna byter erfarenheter med varandra angående vilka källor man kan använda sig av.

Egna reflektioner

Att eleverna får möjlighet att använda två grupprum hör inte till vanligheten i skolor. Detta skapar en bra lärandemiljö men även lugn och ro för de elever som behöver det. Vi blev förvånade att eleverna var så duktiga på att diskutera med varandra eftersom de tidigare bara hade pratat i mun på varandra. Nu kunde de lyssna och höra varandras förslag. Detta var grupprummens förtjänst.

Att lektionen tog tio minuter längre än vad vi hade beräknat tror vi beror på att vi fick upprepa samma sak flera gånger. Vi fick förklara om och om igen att det var de, eleverna, som skulle bestämma, inte vi lärare. Detta är ett tydligt exempel på att de inte är vana att ta självständiga beslut och inte heller att styra sitt arbete själva. Detta syntes även på de frågelappar som eleverna skrev.

Några innehöll bara en fråga medan andra var väldigt välstrukturerade som om de hade jobbat efter en ”mall”. En ”mall” där eleverna tagit upp frågor som de tror att vi lärare vill ha svar på. Detta sätt att skriva på tror vi har att göra med att eleverna är indoktrinerade och skriver med automatik vad som förväntas av dem.

Vi tycker att eleverna ska få förtroendet att skriva fritt. Vi får inte något ”riktigt” elevinflytande på sådana grunder där eleverna ska skriva efter bestämda former. Vi måste släppa lite på styrandet i lärandet. Vad vi tänker med det är att eleverna ska vägledas och uppmuntras till att hitta sina egna vägar till kritiskt tänkande. Har du ett kritiskt tänkande kan du skapa egna relevanta frågeställningar och lösningar som du själv är intresserad av.

Steg 5. Genomförande av planerat arbete

Innehåll och aktivitet

Ytterligare en elev som inte har varit med från start tillkommer till klassen. Vi förklarar att klassen har bestämt vilka djur hon får välja mellan och hon väljer ett. Vi kontrollerar om några elever haft möjlighet att göra läxan. Vi har en kort genomgång om vad som skulle ske på lektionen. Eleverna letade och samlade fakta från olika källor. De skrev, ritade och kopierade för att komma ihåg fakta de hittat. Även i detta steg måste vi uppmana eleverna till att bestämma själva.

Relationer

Nu är vår lärarroll helt utbytt och vi är nu handledare för eleverna. Från att eleverna i steg tre har varit passiva åhörare så är de nu aktiva och arbetar koncentrerat. De hjälper och stöttar varandra och man ser på dem att de tycker arbetet är roligt. Vi finns hela tiden i bakgrunden men eleverna lägger inte märke till oss.

Miljö

Nu har eleverna chans att jobba i olika arbetsmiljöer, grupprum, klassrum men även använda kopieringsrummet.

Verktyg

Ett flitigt användande av böcker som har lånats från biblioteket men även böcker som fanns i klassrummet. Många har valt att skriva ner fakta och några kopierar. Det fanns även djurpärmar med fakta blad i klassrummet.

Mål

Eleverna ska kunna hitta svar på sina frågor och eventuellt hitta nya frågeställningar. De ska samla in så mycket fakta som de behöver till sin uppgift.

Tid

Eleverna fick hela NO lektionen till sitt förfogande och det var så vi hade planerat i vårt tidsschema.

Känslor

Eleverna är otåliga och vill sätta igång med arbetet. Arbetsmyran lyser i allas ögon. De väljer ivrigt och nyfiket bland böcker och pärmar. De respekterar och hjälper varandra för att alla ska hitta information om sina djur. Även denna gång går det smärtfritt att involvera en ny elev i arbetsgången.

Egna reflektioner

Några elever har redan till denna lektion klockat ett djurinslag som vi gav som läxa under arbetets gång. Vi tycker detta tyder på ett intresse hos eleverna. De delade gärna med sig informationen av längden på de olika inslagen.

Redan vid steg genomgången märker vi en skillnad på eleverna och deras intresse. De har en helt annan koncentrationsförmåga än i de tidigare stegen och vill nu sätta igång arbetet. Denna arbetslust smittar också av sig på den nya eleven och vi är förvånade. Varför är eleverna så engagerade och motiverade i detta steg men inte i tidigare? Detta tror vi beror på att eleverna känner igen sig från tidigare arbeten.

Eleverna vet vad de ska göra och hur de ska gå tillväga. Nu har det okända, att bestämma allt själva, byts ut mot ett inkört arbetssätt och eleverna känner sig trygga. Då blir faktainsamlingen ett lätt och roligt moment. Så roligt att eleverna glömmet bort att vi filmar dem hela tiden. Vissa elever måste få bekräftelse på att de gör rätt genom att de vill ha hjälp med ”var det står, på vilken sida, i vilken bok och visa mig var”. Enligt oss är detta ett tecken på osäkerhet hos eleven och lärarens roll är att stötta eleven för att bli tryggare i sig själv.

Det som vi blev positivt överraskade av var att flera elever som kopierade bad oss att även skriva ut material till klasskamrater. De hade sett att vissa hade dåligt med fakta om sitt djur och i deras böcker fanns det bra texter att plocka information ur.

Detta steg var väldigt intensivt och tiden bara försvann iväg. Det var roligt att se arbetsglädjen som sprutade i klassrummet. Nu är alla redo att gå vidare till nästa steg.

Steg 6. Bearbetning och planering

Innehåll och aktivitet

Nu har vi kommit till steg sex och här kom ännu en elev in i klassen. Eleven fick följa de givna spelreglerna och välja ett djur. Eleverna lyssnar uppmärksamt och nyfiket på vad som ska hända nu. De sammanställer sina egen fakta och skriver ett manus. De tränar och klockar hur lång tid det tar att läsa upp det. Några elever får möjlighet att söka mer fakta om sitt djur på Internet. Bakgrundsbilden till minifilmen målas, grupprummet möbleras om för inspelning och djurbilder kopieras. Vi spelar in alla inslagen till minifilmen.

Relationer

Vi lärare är fortfarande handledare och eleverna kommer och frågar oss om de får problem. Vissa ville ha vår åsikt om redovisningen och provläste innan de spelade in sitt framförande. Eleverna respekterar och hjälper varandra. Arbetsfördelningen ser väldigt olika ut från grupp till grupp men även mellan olika individer.

Miljö

Vi befinner oss i klassrummet men har också tillgång till tre grupprum. Alla lokaler utnyttjas maximalt i detta steg. Ett av grupprummet blev förvandlat till studio där vi skapade en skogslik miljö med hjälp av en grön duk, grangrenar och en skogsbakgrund.

Verktyg

Här är det verbala ett viktigt redskap mellan eleverna eller enskilt. Till hjälp har de tidtagarur för att få en uppfattning om hur lång tid deras inslag tar.

De som behöver mer fakta om djuret får i dag använda datorn och gå in på Internet och söka. Videokameran är det centrala verktyget i detta steg.

Mål

Att eleverna klarar av att sammanställa sina fakta så att de får svar på sina frågor. De ska vara väl förberedda och klara för att spela in.

Tid

Till detta steg använde vi sammanlagt tre lektioner på två dagar, helt enligt planen.

Känslor

Vid introduktionen av steg sex lyssnar eleverna uppmärksamt på oss och ställer relevanta frågor. Alla startar energisk med sitt arbete när genomgången är slut. Många är nervösa för redovisningen och övar flitigt inför den kommande inspelningen. Men alla elever är sysselsatta och gör vad de ska och blir färdiga olika fort. Att de tyckte det var roligt såg man på alla elevers glada miner.

Egna reflektioner

Det som vi blev positivt överraskade av var att eleverna ställde så många relevanta frågor som förde diskussionen framåt. Men så fanns det några elever som ville gardera sig från att göra fel genom att ställa självklara frågor. Ett tydligt exempel var frågan ”Vi två har jobbat tillsammans får vi sitta bredvid varandra nu också?”

För eleverna var Internet ett nytt arbetssätt i skolan. Detta medförde tyvärr att vissa elever missbrukade förtroendet de fått genom att surfa på andra sidor än vad vi hade hänvisat till. Men de flesta hanterade Internet användningen bra och fick fram ny information om sitt djur.

Vi kunde se att detta steg gav eleverna något på grund av att de arbetade aktivt och höll sig sysselsatta. Men det fanns undantag och en del elever arbetade knappt något alls. Under vår tid i klassen har det alltid varit samma elever som har myror i byxorna och steg sex är inget undantag. Vi tror att de vill prestera bra men får inte inre arbetsro.

De elever som struntade i att förbereda sig ordentligt var också de som var mest nervösa. Detta märktes i deras redovisning som blev kort, hafsigt och innehållsfattig. Elever som var väl förberedda var nöjda med sin insats. Som lärare gäller det att skapa en medvetenhet hos eleverna om hur viktigt det är att öva så att de är säkra och känner sig trygga i sitt framträdande. Eleverna måste förstå att övning lönar sig i längden och inse vikten av att träna mycket inför redovisningar. Detta kommer eleverna att ha nytta av i framtiden, både i skolan och i arbetslivet.

Steg 7. Redovisning

Innehåll och aktivitet

Tv apparaten tas in i klassrummet och alla elever sätter sig så att de kan se bra. Vi gick igenom vad eleverna skulle tänka på och reflektera över när de såg minifilmen. Vi satte på filmen och eleverna tittade intresserat på den. Efteråt diskuterade vi tillsammans med klassen om de olika åsikter som eleverna hade om filmen.

Relationer

Vi är i detta steg handledare och hjälper till vid diskussionerna. Alla elever deltar aktivt och stämningen är lättisam. De flesta elever skruvar på sig när deras egna inslag visas och fnittrar generat. Alla elever tyckte att det andras inslag var bra och samtalet runt filmen var givande. Eleverna tog hänsyn till och lyssnade på varandras tankar och åsikter om filmen. Kritiken som gavs var enbart positivt.

Miljö

Vi är i klassrummet där eleverna sätter sig tätare tillsammans för att kunna se TV. Vi släckte ner i klassrummet för att kunna se bättre.

Verktyg

Dagens verktyg är TV apparaten och videon så att minifilmen som spelats in kan visas för eleverna. Vi använder fortfarande videokameran för att dokumentera vad eleverna säger och tycker.

Mål

Eleverna ska nu reflektera över sina insatser och kommentera slutresultatet. De ska träna sig i att ge konstruktiv kritik. De måste även bli medvetna om att man måste tänka på språket när TV-program produceras.

Tid

Tiden vi hade beräknat för steg 7 var bra planerat. Dock blev minifilmen något kortare än vad vi hade beräknat. Den blev ungefär åtta minuter lång.

Känslor

Eleverna var förväntansfulla men lite nervösa. Det fanns elever som var oroliga över resultatet. De var medvetna om att deras prestation kanske inte var så bra på grund av att de var dåligt förberedda inför inspelningen.

Efter filmen släppte nervositeten och elevernas egna känslor kom fram. Alla tyckte filmen var bra och deras självförtroende var stort. Eleverna var stolta över sin presentation. De tyckte att filmen var så bra att den skulle skickas till tv - programmet "animal planet".

Egna reflektioner

Något vi vill lyfta fram var elevernas sätt att ge kritik. De visste att man inte skulle vara negativ i sin bedömning av varandras inslag. Vi blev glada över att eleverna tog hänsyn till varandras känslor och var medvetna om att de skulle stötta, inte stjälpa. Eleverna är väldigt vakna över vilket språk som används i media sammanhang.

De menar att svordomar och slangord inte får förekomma. Detta tror vi beror på att TV:n finns i deras vardag och har en central roll. Vid filmvisningen och efterföljande diskussion satt eleverna tätare för att kunna se bättre. Detta medförde att diskussionen blev mer givande och engagerande. Eleverna fick bättre stöd och vågade lyfta sina åsikter efter att ha pratat med kompisen.

De elever som hade slarvat bort tiden som skulle ha används till att förbereda sig var medvetna om detta. De såg själva att deras inslag bestod av fakta som de hade samlat ihop i sista minuten. Men tack vare att de läste innantill och hade talets gåva så märktes det inte så mycket. Dessa elever behöver ramar och strukturer för att komma framåt i arbetsgången anser vi. Men trots detta har eleverna ett gott självförtroende och anser att minifilmen platsar i ett naturprogram på TV. Att de tror så starkt på sig själva kan bero på att de ser ett faktiskt resultat i form av filmen. De inser inte att den inte innehåller så mycket fakta.

Steg 8. Utvärdering

Innehåll och aktivitet

Nu får eleverna titta på filmen en gång till men vi ger dem uppdraget att ha fokus på faktainnehållet. Även denna gång tittade de uppmärksamt. Efter andra filmvisningen startar vi en diskussion med eleverna om vad de lärt sig för nytt om djur. Nu fick även elevernas klasslärare komma med sina egna åsikter och reflektioner om elevernas arbetsinsats och slutresultat.

Relationer

Eleverna diskuterar och vi hjälper som handledare till så att det blir ett jämnt flöde i samtalet. Klassläraren är inte längre bara observatör utan får nu komma med egna tankar. Eleverna skrattar tillsammans åt varandras misstag. Stämningen är fortfarande god.

Miljö

I det sista steget sitter vi i klassrummet och eleverna tittar på TV:n.

Verktyg

TV apparaten och videon är två nödvändiga hjälpmedel i detta steg för att minifilmen ska kunna presenteras. Vi använder fortfarande videokameran för att dokumentera.

Mål

Här är vårt mål att eleverna ska synliggöra sitt eget lärande genom att reflektera och analysera. Det innebär att de ska se till faktainnehållet i mini filmen.

Tid

Det blev som vi hade tänkt oss och det tog ungefär en halv lektion.

Känslor

Känslorna bland eleverna under andra filmvisningen var mer avslappnad och de var mer koncentrerade. När klassläraren kommer med sina påpekande så var det några elever som hamnade i försvarsställning. De fick också mycket beröm av klassläraren. Koncentrationen sjönk vartefter tiden gick. När nyhetens behag hade lagt sig blev eleverna trötta.

Egna reflektioner

Eleverna själva säger att de inte har lärt sig så mycket nytt. Det kan bero på att de har hittat dåligt med fakta. Något de själva påpekade. Vi vet att det beror på att dessa elever inte vet hur man ska söka information och hur man ska använda den. Det eleverna tyckte var svårt med Gunvor Selbergs åttastegmodell var att de skulle bestämma det mesta själva. Eleverna ansåg att det skulle vara lättare om vi bestämde vad de skulle skriva. Det förstår vi också att det skulle vara lättare om vi berättade vilken information som vi anser ska vara med. Men detta skapar inget elevinflytande och fler elever hade tröttnat på vägen. Att vi lyckades fånga så många elevers intresse ända till slutet beror troligtvis på redovisningsformen. Eleverna var under hela processen nyfikna på hur filmen skulle bli. De tyckte det var ett lätt och roligt sätt att redovisa på och de gör det gärna igen.

Klassläraren var mycket imponerad av elevernas prestationer och agerande framför kameran. Redovisningarna fick mycket beröm. Att det blev så bra resultat beror på att eleverna slapp stå framför hela klassen och vara nervös. Nu behövde de bara redovisa inför två personer och en kamera. Även otrygga elever fick möjlighet att visa vad de kan genom detta redovisningssätt. Det som klassläraren ställde sig frågande till var faktainnehållet i filmen. Den var inte relevant i alla inslag och källorna som eleverna använde var inte helt pålitliga. I en del av inslagen önskade klassläraren att det hade funnits lite mer fakta men var förvånad över att det stora hela blev så bra.

Vi hade gärna velat följa upp detta steg med några frågor för att se om eleverna hade tagit till sig någon ny kunskap. Tyvärr kunde vi inte genomföra detta på grund av att eleverna blev för okoncentrerade i slutet av lektionen.

En sammanställning av lärarintervjuerna

Vi har intervjuat fyra lärare (två män och två kvinnor) på vår testskola som har varit aktiva inom yrket mellan 1 år till 37 år. (se bilaga 3)

Elevinflytande för våra lärare innebär att eleverna är med och bestämmer i olika råd t ex elevråd, matråd, miljöråd. Det var bara en av våra lärare som kopplade det direkt till lärandet och denne påpekade att skolan var sämre på sådant elevinflytande. De andra lärarna menade att elevinflytande i lärandet är när eleverna får vara med och bestämma redovisningsform, studiemiljö, arbetsätt och även välja mellan olika förslag som läraren har tagit fram. Av de lärare vi intervjuade på vår testskola var det tre stycken som tidigare kommit i kontakt med Gunvor Selbergs tankar och idéer. Den lärare som tidigare inte hade hört talas om Selbergs forskning fick en kort genomgång av huvuddragen från oss. De andra tre hade fått upplysning genom egen utbildning, lärarkandidater och föreläsningar. De tre lärarnas gemensamma uppfattning om Selbergs tankar är att de är tveksamma till dem och tycker att hon inte kommer med något nytt. De menar att det redan på Vygotskijs tid fanns liknade idéer när det gäller elevers inflytande i lärandet. Som en av lärarna sa: ”Bitar av det är bra men hennes steg är inte nytt.”

På frågan om lärarna tror att det går att arbeta på detta sätt fick vi många intressanta kommentarer och tänkvärda tankar. Tre av lärarna ansåg att de kunde jobba på detta sätt om de som lärare fick styra upp det, ge tydliga riktlinjer och sätta ramarna. Den fjärde läraren såg mer möjligheter med arbetssättet och gav kommentaren ”*om gruppen har struktur, då kan Selberg fungera*”.

Vilka var då möjligheterna och svårigheterna som lärarna såg med detta arbetssätt:

Möjligheterna:

- Variation i undervisningssätt för att eleverna ska få ett annat sätt att lära sig på.
- Eleverna får en bra träning i demokrati och vad det innebär att vara demokratisk medborgare.
- Kan bidra till elevernas utveckling i skolan.
- Sättet att jobba på inbjuder till nyfikenhet hos eleverna.
- Det skapar en medvetenhet hos eleverna att kritiskt granska hela sin inlärningsprocess så att de själva kan upptäcka att de hamnar på fel spår och våga gå en ny väg.

Svårigheter:

- Elevinflytande är på bekostnad av lärarens inflytande och uppfattningen hos våra intervjuade lärare är att det är långt ifrån alla lärare som vill släppa så mycket i sin undervisning.
- Svårt som lärare att planera elevernas undervisning, det krävs flera lärare för det är svårt att lösa detta ensam.
- Eleverna får luckor i sitt kunskapsintag för att man inte får med allt.
- För att Selbergs modell ska fungera fullt ut krävs en lång inkörsport.
- Att kunskapen man lär sig bara är lite skrap på ytan och man får ingen fördjupad kunskap inom de olika ämnena.
- Risk för att eleverna bara lär sig det som är intressant och roligt, det andra får man som lärare tjata för att de ska lära sig.
- Att hur gör man med ämnen som eleverna inte har några förkunskaper i t ex engelska. Fungerar stegen då?

Våra fyra lärare fick fundera över vilka elever de tror klarar av att jobba med eget elevinflytande i lärandet och vilken ålder som de anser vara mogna för detta arbetssätt. Alla ansåg att Gunvor Selbergs metod går att använda på högstadiet och gymnasienivå om den ska användas fullt ut. ”Om man som lärare har en välstrukturerad grupp kan Selberg fungera redan i år fyra.” Detta menar en av lärarna är ett krav för att kunna arbeta i de yngre åldrarna med Selbergs metod. För att alla elever ska klara av detta arbetssätt så krävs det små grupper och mer personalresurser. Får man mer personal så minskar problemet med stökiga elever.

Att uppnå målen i läroplanen ser alla våra intervjuade pedagoger som en svårighet. Detta arbetssätt tror lärarna leder till att baskunskaperna försämras och då uppfylls inte läroplanen. Några spontana kommentarer från våra lärare:

”Jag vet vad de (eleverna) ska lära sig.”

”Allt kommer inte med. Det blir kul att jobba med det som intresserar, det andra kommer att halka efter.”

”Det blir svårt att få med allt i alla ämnen t ex historia och religion kommer av eleverna att väljas bort.”

”Mycket tjtande om vad som ska vara med för att målen ska uppnås.”

Även här påtalas det att för att det ska finnas någon möjlighet till att arbeta på detta sätt och samtidigt uppnå målen måste klasserna bli mindre och resurserna bli fler.

Våra egna reflektioner och sammanfattning av intervjuerna

Vi blev inte förvånade att lärarna menade att elevinflytande handlar om olika råd som finns i skolan. Det vi har sett på våra VFU platser är att oftast handlar elevinflytande om just detta. Det tror vi beror på att eleverna ska känna sig delaktiga i skolan och lära sig ta ansvar för sin vardag. Det är inom dessa områden som skolan vågar släppa in eleverna och ge dem medbestämmande. Om eleverna gör något misstag inom dessa råd så blir inte följderna så stora. Eleverna tycker att de får bestämma och att de har elevinflytande när de deltar i de olika råden. Vi tycker att man ger eleverna en falsk bild när de det gäller elevinflytande. Kanske skulle man ha kallat deras deltagande i råden något annat än elevinflytande, vi föreslår elevdeltagande i skolan.

Att det bara var en av lärarna som nämnde elevinflytande i lärandet tyckte vi var tänkvärt. Det står trots allt i styrdokument och läroplan att eleverna ska ha elevinflytande. Det var positivt att tre av pedagoger hade hört talats om Gunvor Selberg och hennes åttastegsmodell eftersom hennes forskning är ett nytänkande inom området. Ingen av lärarna arbetar på detta arbetssätt utan de har traditionella undervisningsmetoder där lärarna sätter ramar, strukturerar upp det och ger riktlinjer. Detta menade tre av lärarna behöver vara med för att genomföra undervisningen enligt Selberg. Men enligt oss faller hela idén med elevinflytande om det är läraren som styr i klassrummet.

Det vi insåg var att lärarna inte såg så många möjligheter att arbeta på detta sätt fullt ut. Att lärarna kunde tänka sig att variera med detta sätt är väl inte så konstigt tycker vi. Det vill väcka elevernas nyfikenhet och det tycker lärarna de gör genom att komma med något nytt och att det ligger lite i tiden att vara nyskapande.

Svårigheterna var desto flera och detta tror vi kan bero på att allt som är nytt är också skrämmande och främmande. Lärarna vill inte ge det någon chans och sågar dessa tankar och menar att detta kommer ta mycket lång tid. Men allt nytt tar tid innan det blir inkört och bekant. Att lärarna tycker att detta arbetssätt skulle vara svårplanerat har vi full förståelse för. Men med långsiktigt planerande och större flexibilitet går det säkert att lösa. Läraren tillsammans med eleverna får ta utgångspunkt i läroplanen så alla mål uppfylls under de åren läraren har eleverna. På detta sätt minskar också risken att eleverna missar något i kunskapsintaget.

Att lärarna kunde se att detta kan fungera bland äldre elever är inte så konstigt. Dessa elever menar vi är inkörda i skolmallar och arbetar systematiskt efter ett redan inarbetat mönster. De vet vad lärarna vill veta och vad vi kräver av dem.

Att införa Selbergs idéer i tidigare åldrar kan också vi se som ett litet problem. Eleverna har inga eller bristfälliga förkunskaper och därför har de ingen möjlighet att inse vad som är viktigt att lära sig för att kunna gå vidare och utvecklas.

Efter att vi hade gjort intervjuerna fick vi oss en tankeställare. Dessa tankar som Gunvor Selberg har i sin forskning har sina rötter redan hos stora pedagoger som Vygotskij och Dewey. Skolan har utvecklats och fortsätter hela tiden att utvecklas. Vilket vi tycker är väldigt positivt och givande.

En sammanställning av intervjusvar från Kråkbergsskolan

Vi har intervjuat rektorn på skolan (se bilaga 4). I närheten av Luleå ligger Kråkbergsskolan som startades av Gunvor Selberg. Här tog hon chansen att utveckla sin filosofi om elevinflytande i lärandet. Gunvor har varit rektor på skolan, men jobbar nu för Skolverket. Skolan arbetar fortfarande efter hennes tankar och idéer. Detta arbetssätt genomsyrar hela skolan, både elever och lärare.

Själva skolbyggnaden består av tre hus som är byggda på ett sätt så att det bildas ett luftigt innerum. Detta är elevernas samlingsplats där de kan slappna av och fika. I varje hus arbetar ett lärarlag. Alla lärare jobbar tvärvetenskapligt.

Eleverna har inte några skolböcker men de har en egen arbetspärm där de bland annat har kursplanen. Denna läser de tillsammans med läroplanen med jämna mellanrum. Även betygskriterierna finns upptryckta i häften och läses av eleverna. De deltar även i alla råd som finns i skolan exempelvis klassråd och elevråd.

Det eleverna påverkar är vad de vill arbeta med, hur de vill arbeta samt vilken arbetsinsats de vill lägga ned. Skolan arbetar med ämnesövergripande temaarbeten och lektioner är ovanliga att de har. Varje arbete börjar med "brainstorm" mellan elever och lärare. Måndag är planeringsdag och resten av veckan arbetar eleverna i långa block. De längsta är 3½ timme. Eleverna tar rast om de blir trötta men de vet att mycket rast innebär mycket hemarbete. Det finns alltid lärare i klassrummet som är handledare. De flesta arbeten som eleverna gör är grupparbete men enskilt arbete förekommer också. De arbeten eleverna gör utvärderas kontinuerligt.

"Vi har gott om tid på oss i skolan att få barnen att klara av att läsa, skriva, räkna och förstå världen – om vi använder tiden klokt!" Detta säger rektorn på Kråkbergsskolan. Hon menar att det mesta i läroplanen kommer med, men det är nog omöjligt att få med allt i ett kunskapsområde. Dock menar hon att vissa kvalitéer alltid är med eftersom de är grundläggande i arbetet.

Skolan har olika ramar men försöker att vara så flexibla som möjligt. Det är bland annat timplanen och budgeten som styr skolan tillsammans med ämnens ramar. "Ramarna som gäller för ett kunskapsområde sätter elever och lärare tillsammans." Några andra ramar kan inte rektorn se att skolan har.

Kråkbergsskolan styrs av en lokal styrelse där föräldrarna är i majoritet. De har beslutanderätt över vissa frågor, bland annat budget och kvalitetsarbete. Föräldrarna deltar också i diskussionen om arbetsinriktningen innan eleverna startar upp.

I det dagliga arbetet har alla elever en egen loggbok där de skriver sina planeringar och utvärderingar. Här kommer även de individuella utvecklingsplanerna (IUP) samt målen för kunskapsområdet att finnas. Denna kan föräldrarna när som helst be sitt barn ta hem så att de får läsa igenom den. Alla kunskapsområden avslutas med föräldraredovisningar. De flesta föräldrar kommer, för de vill så klart se vad deras barn har arbetat med. Under dessa redovisningskvällar brukar också lärarna komma med information samt diskutera olika frågor som berör elever och föräldrar. Rektor säger *"Det är svårt att få föräldrar till elever i år 7-9 att vara med under skoldagen, framför allt av den orsaken att eleverna tycker att det är pinsamt."* Föräldrarna vill se att deras barn själva tar ett större ansvar för sin inläring.

Klasslärarens funderingar kring elevstyrt arbete

”Det har varit spännande att följa arbetet och jag kan tänka mig att pröva när jag känner barnen bättre”.

Efter att nu har iakttagit eleverna och deras arbetsinsats är läraren nöjd och överraskad över resultatet som bedömdes som bra. Läraren hade både positiva och negativa kommentarer.

Positivt

- Det fanns en stor arbetsglädje hos eleverna.
- Eleverna arbetade effektivt och energiskt.
- Alla elever fick den tid de ansåg att de behövde till sitt arbete.
- De var kreativa i sina redovisningar.
- En del elever lade ner mycket jobb på sitt arbete.
- Eleverna är nöjda och stolta över sina insatser.

Negativt

- Elever är osäkra att samla in relevant fakta.
- De är ovana att arbeta med fakta texter.
- Alla fakta var inte sanningsenliga.
- En del redovisningar var lite för kreativa.
- Eleverna har inget kritiskt tänkande.
- Det hade behövts mer vägledning i vissa fall.

Läraren kommer att arbeta vidare med det som eleverna behöver. Att samla fakta och läsa olika fakta texter är arbete som redan har påbörjats. Men de kommer också att få jämföra olika texter om samma sak. Detta för att skapa ett kritiskt tänkande hos eleverna. Så att eleverna får en medvetenhet om att alla texter som skrivs inte alltid är sanningsenliga. Även olika redovisningsmetoder kommer eleverna att få träna på, så att deras kreativitet lyfter arbetet istället för att stjälpa det. När eleverna har övat och blivit bättre på dessa moment och när läraren känner eleverna bättre är detta ett arbetssätt som mycket väl kan komma att prövas.

Vi tycker att det är bra att läraren ska jobba vidare med dessa moment. Som det står i Lpo94 *”Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet.”* Genom att läraren ger eleverna möjlighet att arbeta på detta sätt får eleverna en träning i demokrati och dess synsätt.

Slutdiskussion

Avsnittet är uppbyggt efter våra frågeställningar. Varje frågeställning har en egen del i slutdiskussionen. Vi har nu genomfört en studie efter vår egen tolkning av Gunvor Selbergs modell. Under denna tid har det väckts många tankar och funderingar över elevinflytande i lärandet. Vi kommer att ge vår syn på fördelar och nackdelar som vi tycker är viktiga att ta upp till diskussion.

Demokrati som arbetssätt

Vi har uppfattat att Selbergs modell går ut på att eleverna själva ska bestämma helt över sitt lärande. Därför har vi använt oss av demokratiska beslut under alla steg och under alla beslut genom hela arbetet. Freinet (Svedberg & Zaar 2003) menar att eleverna ska få delta och besluta om hur undervisningen och kunskapsintaget ska gå till. Denna demokratiska syn gör att eleverna lär sig bättre.

Detta verkar vara ett väldigt lätt arbetssätt för oss lärare. Men sanningen var något helt annat. Elevgruppen i vår testskola var mycket osäkra på att jobba med demokratiska beslut då detta var något nytt för dem. De var rädda att skapa motsättningar i klassen där de kanske behövde stå för sin åsikt. Detta medförde att eleverna valde den lättaste vägen och lät alla djurförslag vara med. Det framkom vid diskussion med klassen att de tyckte det var svårt att bestämma själva. *"Där man inte har något inflytande finns inget personligt ansvar"*, menar Kåräng (1999 s.4). Vi känner igen våra testelever i Kårängs resonemang. De var inte beredda och ville inte argumentera för sina åsikter. Det var mycket bättre om vi lärare bestämde som de är vana vid. Detta fenomen följde oss ända upp i steg 4.

Vi tyckte det var konstigt att eleverna inte tog chansen att bestämma själva när de fick möjligheten utan de väntade på klartecken från oss. Detta anser vi beror på att eleverna är osäkra och rädda för att göra fel. Eleverna måste få tränas i att demokrati inte innebär rätt eller fel utan att alla får lov att ha en egen åsikt som värderas lika högt. Men i en demokrati vinner inte alltid den egna idén utan eleverna måste också kunna acceptera att förlora eller möjligtvis göra en kompromiss.

I Lpo94 står det: *"Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt deltaga i samhällslivet."* Därför ska vi som lärare hjälpa dem att arbeta bort sin osäkerhet för att bygga upp en trygghet som de har med sig ut i vuxenlivet. Eleverna ska inte känna sig främmande inför demokratin utan den ska vara en naturlig del i kunskapsbasen. Detta är grundläggande för att eleverna ska kunna utvecklas till medvetna och engagerade medborgare som ska fungera i dagens samhälle.

Skolmall som arbetsmetod

Vi anser att det i skolan finns en omedveten mall från lärarna som eleverna ska arbeta efter. De skriver med automatik vad de tror att lärarna vill veta av eleverna (se bilaga 5). Vissa elever har tagit till sig denna i ett tidigt skede medan andra fortfarande inte upptäckt den. Redan som små barn får eleverna en viss gång i vad som är viktigt att veta om saker och ting. Frågor som vad djuret heter, vad djuret äter och hur djuret låter är en vanlig frågeprocess för att lära barn det vi vuxna menar är väsentligt. Detta tillvägagångssätt menar vi förstärks i skolan i den så kallade skolmallen.

Enligt vår tolkning av Gunvor Selberg ska eleverna ta reda på den fakta som de anser vara relevant och i deras ögon intressant. Detta överstämmer inte alltid med den ”vanliga” skolmallen. En av de eleverna som inte arbetat efter den givna mallen har enligt vårt sätt att se på modellen gjort rätt. Eleven har bara tagit fram det som den tyckte var viktigt att få reda på till sin djurpresentation (se bilaga 6).

Det är skillnad på att lära sig för att man vill veta och på att man måste veta. Och vi tror att kunskapen sitter kvar längre om arbetsglädjen finns. Det kan vara så att elever som jobbar efter mallen är rädda för att misslyckas med att hitta det som de tror krävs av dem. De måste inse att det är tillåtet att gå utanför mallen och att den inte är det ultimata arbetssättet. Lars Nilsson (1997) delar vår tanke om att motiverade elever arbetar bättre och får mer kvalitet på sina uppgifter.

Med en skolmall som arbetssätt så är man långt ifrån Dewey's begrepp ”*learning by doing*”. Eleverna har liten eller ingen möjlighet att få prova sina teorier och är på det sättet inte aktiva i sitt kunskapsökande. De tappar motivationen och stimulansen och istället lär de sig med automatik.

Styrningar och ramar i Svenska skolan

Går det att arbeta utan ramar och struktur och ändå få ett godkänt resultat som dessutom uppnår kursmålen? Nej, vi upplevde att man skulle behövt tydliggöra ramarna och strukturerat upp arbetena. Många elever slarvade bort tiden och presenterade ett sista minuten resultat som var slarvigt hopskrivet (se bilaga 7). Det vi vill säga med detta exempel var att eleverna behövde olika tidsramar i stegen. Tidsramar för faktainsamling och övning av muntligt framställande. Vi gav eleverna fria tyglar och de fick styra sitt arbete till största delen själva. Detta medförde att det blev oroligt i klassrummet och många elever gjorde allt annat än det de skulle göra. Man kan enligt vår erfarenhet inte släppa så mycket ansvar till eleverna för de kan inte prestera om ingen ser till att de aktivt gör vad de ska. Det bästa vore att i ett tidigt skede (steg 2) sätta upp ramarna tillsammans med eleverna utan att för den skull rucka på deras elevinflytande.

Det är viktigt att vi som lärare är medvetna om att det inte bara är vi som ska sätta ramar. Vi är också styrda av ramar. Vi har politiker och Skolverk som ger oss direktiv genom styrdokument, skollag, Lpo94 och kursplanerna. Därför kan det vara svårt att införa något nytt när man hela tiden ska anpassa sig till de politiska beslut som tas. Det finns också ett annat problem med styrningen och ramar inom skolan. Det är att alla (föräldrar, samhället) vet hur skolan ska vara och därför vet alla hur undervisningen ska bedrivas. Vi tror att det blir protester om vi säger att eleverna ska ha elevinflytande i hela läroprocessen.

Kunskapsmissar

Lär sig eleverna något om de har elevinflytande i lärandet eller är det bara ett sätt att fördriva tiden i en ny modern anda? Vår undersökning visade både och. En del av eleverna inser att de inte lärt sig något nytt eftersom de kunde så mycket om sitt djur innan arbetet startade. Detta beror på att eleverna av bekvämlighet valde ett djur som de redan hade stor kunskap om. Att eleven trots allt fick forska om ett djur som var bekant beror på att klassen tidigare hade bestämt att allas val av djur skulle vara med.

I vanliga fall kontrollerar vi lärare att faktainnehållet är sanningsenligt och var de har hittat den. Men nu när eleverna ska ha elevinflytande och arbeta helt och hållet självständigt mister vi möjligheten till kontroll. Se bilaga 5 och understrykningarna där eleven har skrivit ner fakta som det inte finns belägg för. I vårt exempel står det att det finns 10 000 vargar i Sverige och de bor i Göteborg och Stockholm. Vi lärare måste läsa igenom elevernas arbete och om så behövs ifrågasätta var de hittat sina faktauppgifter. Detta är nödvändigt så att eleven inte lär sig fel och inte lär ut fel kunskaper till sina klasskamrater. Vi som lärare ska uppmuntra eleverna även när de har misslyckats. Istället kan man ta tillfället till att reflektera över misstaget och lära sig något nytt av det. Freinet (<http://www.freinet.se/>) menar att på detta sätt får eleverna en djupare kunskap och lär sig mer under läroprocessen.

Våra testelever såg inte kopplingen mellan att ge och få kunskap av varandra. De förstår inte att de själva kan ge upplysningar till klasskamraterna utan är inriktade på att det bara är läraren och böcker som har den förmågan. Vi tycker det är synd att eleverna inte inser att de tillgångar av kunskap som klasskamraterna bär på också kan användas som en resurs.

Läraryrollen under förändring och utveckling

Läraryrollen har genom tiden förändrats och fortsätter att förändras. Därför tror vi att pedagogernas uppgift är att vara lyhörda och flexibla för att kunna ta åt sig de nya teoretiska influenser som kommer. Vi har gått från katederundervisning (envägskommunikation) till grupparbete med ett tematiskt arbetssätt. Vad vi har sett av de olika arbetssätten är att de blandas men det är också beroende av vad som är ”inne” för tillfället. Vi tror att alla nya idéer kanske inte alltid är så genomtänkta innan man använder de i undervisningen. Det är viktigt att kollegiet diskuterar igenom hur de ska göra och vad som krävs. För att kunna genomföra Gunvor Selbergs åttastegsmodell så krävs det att läraren kan ta flera roller. Som Gunvor Selberg menar så måste läraren vara handledare, observatör, kontrollant och informatör beroende på vilket av de åtta stegen man befinner sig i.

Vi tror att många lärare är negativa till ett nytt arbetssätt på grund av att det medför merarbete för dem. Det har visat sig i den forskning som Forsberg (2000) gjort att det mest är praktiska skäl t.ex. tidspress, schema och lokaler som ligger bakom lärarnas ovilja att få ytterligare arbetsuppgifter. Detta samtidigt som resurserna minskar. För att kunna ge eleverna elevinflytande i lärandet krävs det fler lärare som kan handleda dem. Utifrån vad vi iakttog i vår elevgrupp så behövs det flera pedagoger som kan stötta eleverna. Inte färre som Selberg anser. Hon menar att när eleverna har övat och blivit bättre på att arbeta med inflytande i lärandet klarar de sig till stor del själva. Därför kan man minska på antalet lärare.

Korpela (2004) menar att ett nytt arbetssätt är krävande och tar tid. Därför är det viktigt att alla lärare har tålamod och att kollegiet är överens. Om vi hade fått införa detta arbetssätt bland våra kolleger så hade vi haft denna arbetsgång. Om hela kursplanen ska vara med beslutar man vilka ämnen som ska ingå. Hela arbetslaget måste vara insatt och delaktigt i arbetsgången. De ska redan från början besluta hur mycket man som lärare får styra och hur mycket eleverna ska bestämma. Läraryrollen måste också bestämma hur man ska kontrollera att de faktatexter eleverna samlar in är sanningsenliga och stämmer. Lärarna måste tillsammans med eleverna sätta upp ett tidschema som tydliggör var man ska befinna sig inom en viss tidsperiod.

Vi som lärare ska se det positiva i att när eleverna redovisar så får vi lärare möjlighet att lära oss något nytt vi också.

Vi tror att detta arbetssätt kan fungera om vi lärare får sätta ramar och styra upp det så att det blir struktur i inläringen. Detta sätt att arbeta kan vara en bra variation till den egna undervisningen men vi tror att ska denna metod fungera behöver den stå tillsammans med gamla och nya teorier.

Referenslista

Litteratur

- Forsberg, Eva (2000) *Elevinflytandes många ansikten*. Uppsala: Uppsala University
- Kåräng, Gösta (1999) *Elevinflytande, studieresultat och det inre arbetet i skolan*. Karlstad: Karlstads universitet.
- Korpela, Mauno (2004) *Elevinflytande i praktiken - så här kan man göra i praktiken!* Stockholm: Förlagshuset Gothia AB
- Nilsson, Lars (1997) *Elevinflytande bättre skoldemokrati- lärarbok*. Solna: Ekelunds Förlag.
- Ryen, Anne (2004) *Kvalitativ intervju från vetenskapliga teorier till fältstudie*. Malmö: Liber AB
- Selberg, Gunvor (2001) *Främja elevers lärande genom elevinflytande*. Lund: Studentlitteratur
- Svedberg, Lars och Zaar, Monica (2003) *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber
- SOU 1948:27 *1946 års skolkommissions Betänkande medförslag till riktlinjer för det svenska skolväsendets utvecklingar*. Stockholm: Ecklesiastikdepartementet.
- SOU 1996:22 *Inflytande på riktigt- om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar*. Stockholm: Utbildningsdepartementet

Styrdokument

- Lpo94, *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet
- Lärares handbok (2001) *Skollagen*. Stockholm: Lärarförbundet

Artiklar

- Forsberg, Eva (2005) *Lärare måste inte abdikera för att eleverna ska få inflytande*. Pedagogiska magasinet, 3, 30-35.
- Sohlman, Birgitta (2000) *Inflytande ger bättre lärande*. Pedagogiska magasinet, 2, 66-68.

Internet

- <http://www.lararforbundet.se/web/papers.nsf/Documents/0040B90F> (2005-10-31)
- <http://www.sama.se/ForelasarePage.asp?id=3> (2005-10-08)
- <http://se-web-01.rb.se/Shop/Archive/Documents/Frågor%20och%20svar%20om%20barns%20rätt%20till%20inflytande.pdf> (2005-10-31)
- <http://home2.pp.sbbs.se/fredsduvan/Doks/Freinet.html> (2005-10-31)
- <http://www.mimer.org/freinetpedagogik.htm> (2005-10-31)
- <http://www.freinet.se/> (2005-10-31)
- <http://www.vr.se/publikationer/sida.jsp?resourceId=12> (2005-12-13)
- <http://www.ped.gu.se/biorn/journal/pedfo/pdf-filer/lundgren2.pdf> (2005-10-31)
- <http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=23&skolform=11&id=3878&extraId=2087> (2005-10-31)
- www.sociology.gu.se/blanketter/larautb/fersattssida.doc (2005-12-20)
- <http://www.krakbergsskolan.se/pn/> (2005-10-31)

Nästa vecka på tisdag den 15/11 kommer jag, Lisa, (klassens lärarstuderande) och min klasskamrat Jennie att starta upp vårt examensarbete.

Vi skriver om elevinflytande i lärandet och slutresultatet kommer vi att redovisa till jul. Till hjälp ska vi ha eleverna i klass 4c. Vi har tänkt spela in eleverna under arbetets gång på video. De ska slutligen få göra en minifilm som redovisning av vad de lärt sig under den tid vi varit i klassen. Filmen har vi dels tänkt ge till klassen samt använda i vår redovisning av examensarbetet.

Att filma ger oss en bättre dokumentation av vad som händer under planeringen av själva minifilmen. Vi kommer visa filmen för de personer som har med vår bedömning att göra; examinator, handledare och opponenter.

Jag vet att ni fick information om detta på föräldramötet men vi behöver ha ert godkännande för att få filma eleverna. Därför ber jag er att så snart som möjligt fylla i lappen och skicka den åter till skolan. Om ni undrar över något så ring gärna.

Lisa Sillanpää och Jennie Andersson
Tel:0303 – 748688 (Lisa)

.....
Kryssa i valfritt alternativ:

- Jag tillåter att mitt barn blir filmat
- Jag tillåter **inte** att mitt barn blir filmat

Elevens namn.....

Målsmans underskrift.....

”Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det femte skolåret

Eleven skall

beträffande natur och människa

– ha kunskaper inom några naturvetenskapliga områden,

– ha kännedom om berättelser om naturen som återfinns i vår och andra kulturer,

beträffande den naturvetenskapliga verksamheten

– kunna utföra enkla systematiska observationer och experiment samt jämföra sina förutsägelser med resultatet,

– känna till några episoder ur naturvetenskapens historia och därigenom ha inblick i olika sätt att förklara naturen,

– ha inblick i olika sätt att göra naturen begriplig, som å ena sidan det naturvetenskapliga med dess systematiska observationer, experiment och teorier liksom å andra sidan det sätt som används i konst, skönlitteratur, myter och sagor,

beträffande kunskapens användning

– ha kunskap om hur människans nyfikenhet inför naturvetenskapliga fenomen lett till samhällsliga framsteg,

– ha kunskap om resurshushållning i vardagslivet och om praktiska åtgärder som syftar till resursbevarande,

– ha inblick i hur en argumentation i vardagsanknutna miljö- och hälsofrågor kan byggas upp med hjälp av personliga erfarenheter och naturvetenskapliga kunskaper.”(www.skolverket.se)

1. Vad tänker du på när jag säger ordet elevinflytande?
2. Men om jag säger elevinflytande i lärandet vad tänker du då?
3. Känner du till Gunvor Selberg? Hur? Och i så fall vad tycker du om idéerna?

Om intervjupersonen svarar nej så förklarar vi kort vad hennes tankar är.

4. Tror du att det går att arbeta på detta sätt?
5. Varför eller varför inte?
6. Kan alla elever hantera elevinflytande?
7. Vilka åldrar?
8. Klarar man att uppnå målen som finns i läroplanerna?
9. Vilka möjligheter/svårigheter ser du med detta arbetssätt?

Vi är tacksamma om du kan svara på frågorna och skicka svaren till oss som vi pratade om i telefon. Första frågan är utformad på ett sådant sätt så att du kan skriva berättande istället för att vi ställer ett flertal följdfrågor.

1. Kan du beskriva hur ni arbetar och hur en arbetsdag kan se ut för eleverna, så att vi kan få en uppfattning om hur det är att jobba på detta sätt?
2. Får ni med allt i läroplanen? Om inte vad gör ni då?
3. Ser alla lektioner likadana ut? Har ni några ”traditionella” lektioner?
4. Arbetar lärarna enskilt eller i grupp?
5. Arbetar alla med Selbergs modell på skolan?
6. Har föräldrarna stort inflytande i skolarbetet? Ge gärna exempel.
7. Har ni några ramar och hur ser de i så fall ut och vem sätter dem? Elever eller lärare?

När vi får tillbaka svaren på frågorna och vi själva har testat Selbergs idéer, så kommer det att väcka nya frågor som vi gärna vill kunna fråga dig om. Vi hoppas att det är går bra att vi återkommer med flera frågor.

Hälsningar
Jennie & Lisa

	Välkommen till djur på giftern	
1	Söka fakta om vargar på datorn.	
2	Låna en bok på biblioteket	
3	TV program om vargar.	
1	Vad vill vi vill berätta vilken färg den har glä	
2	Vad den äter kött	
3	Vart den bor rävlör	
4	Hur hörs ser ut. Svart svart	
5	<u>Hur</u> <u>många</u> vargar <u>det finns</u>	
6	<u>Vart</u> dom fins. <u>Göteborg - Stockholm</u>	

☆	Vår fantastiska värd på kibban fakta på internet	☆
	Varför har den horn	
	Jag vill inte berätta om deras svans	
	Jag vill veta deras mat # örter gräs potatis skott knoppar	

Dom kan bli 100 till 200 cm långa
Väger 60-100 kilo den tyngsta björnen
Väger 338 dom är runda former

Björnen för att
det är mitt favoritdjur